

MŪSU KELIAS

Lietuva
Tėvynė
mūsų...

LITHUANIAN NEWSPAPER „OUR WAY“ * AUTHORIZED BY EUCOM HQ, CIVIL AFFAIRS DIVISION

Nr. 11 (123) IV metal

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Dillingen/D. 1948 m. kovo 11 d.

Lietuva vėl bus gyva, išdidi ir garbinga

JAV nepripažino Sovietų Sąjungos akcijos dėl Lietuvos Nepriklausomybės sunaikinimo

VASARIO 16-SIOS MINĖJIMO DEBATAI JAV KONGRESE

Nepriklausomos Lietuvos draugų skaičius didėja, nors mūsų laisvė laikinai yra suvaržyta. Malonu rašyti šias eilutes, kai jauti, jog lietuvių tautos kančios yra žinomos toli už vandenynų ir tuomet pats vargas palengvėja.

Vasario 12 d. JAV svetimųjų tautybių tautinio komiteto direkt. raštu kreipėsi į JAV sen. Arthur H. Vandenbergą, primindamas jam, kad

Lietuvių grupės pirmininkas p. A. Ols yra jam priminęs, jog 1941 m. birželio mėn. Sumner Welles Valstybės departamento vardu paskelbęs, kad Amerika nepripažįsta Rusijos okupacijos ir Lietuvos tebelaiiko nepriklausoma. Iki šiol tokių pareiškimų nebuvo daugiau padaryta. Toliau buvo rašte nurodyta, kad senatoriai ir kongresmanai įnešę pasiūlymą, reikalaujanti iš Valstybės d-tos akcijos dėl esamos Lietuvos padėties, tačiau Valstybės d-tas visiems tiems žygiams pasipriešinęs.

„Tiek Lietuvos, tiek kitų centrinės Europos ir Pabaltijo tautų išpardavimas yra dabartinio meto tragedija“, rašo tam laiške direktorius. „Kaip antrojo pasaulinio karo veteranui visai aišku, kad pergalė buvo iš tikrųjų niekinga, jei Lietuvos gyventojams yra atimta bet kokios galimybės naudotis pilietinėmis teisėmis, spaudos, kalbos ir susirinkimų laisve, teise išreikšti savo valią laisvuose rinkimuose ir paskutine teise religijai išpažinti. Ateinančios visos informacijos iš už „geležinės uždangos“ rodo, kad ten vyksta teroro valdymas. Sovietų įstaigos areštais, tel-smais ir deportavimais primetė lietuviams naujo tipo gyvenimą, kokio jų kraštas niekad nėra matęs...“ Baigdamas laiška, direktorius kreipia dėmesį į Lietuvos Nepriklausomybės 30-tos sukakties minėjimą.

To laiško nuorašai buvo pasiūsti dar 21 senatoriams ir kongresmanams. Kokį atgarsį turėjo tie laiška, matyti iš čia dedamų senatorių ir kongresmanų pareiškimų.

Sen. Lodge pareiškė: „Pone pirmininke, vakar, vasario 16 d. buvo Lietuvos nepriklausomybės 30-čio diena. Todėl būtų tinkama atkreipti mūsų dėmesį į daugelį lietuviškos kilmės piliečių ir prisidėti prie jų karštos vilties, kad, gal būt, nebėtolį toji diena, kada ši narsi maža tauta vėl džiaugsis tikrąja laisve. Mes žinome, kaip ši tradiciškai laisvę mylinti Lietuvos respublikos tauta pirmoji dingo už nepermaldaujamos „geležinės uždangos“.

Senatorius, nubrėžęs naktinius lietuvių areštus, deportacijas, tel-smus, egzekucijas ir sistematinę tautos naikinimą bei priminęs Lietuvos ministerio kalbą J.Tautų plenumė,

pareiškė, kad „mūsų nuolatinis tylėjimas nėra išdidumo reikalas“.

Toliau jis kalbėjo: „Pone pirmininke, vasario 16-ji reiškia tiek pat mūsų draugams lietuviams, kiek liepos 4-ji reiškia mums... Aš prašau vienu balsu sutikti, kad šios pastabos būtų išspausdintos „New York Times“ vasario 16 d. vedamajame tema „Lietuvos Nepriklausomybė“.

bimo“ politiką pasiėmus, atsisakė visų savo išpareigojimų ir sutartyse išreiktų pasižadėjimų ir vėl Lietuvai, kaip ir kitas dvi Pabaltijo respublikas, aneksavo savo vienšališka veikla...“

Bet lietuvių tauta tęsia kovą dėl nepriklausomybės... Net patys rusai yra sutikę, kad neseniai vykusiuose vietos rinkimuose komunistai tesu-

tiktai savo teisę ir laisvę, bet ir savo nusistatymą naudotis taja laisve...“

Atstovas paminėjo, kad krašto pavergimas esąs laikinai, laisvę mylintieji amerikiečiai reiškia simpatijų jiems ir meldžiasi dėl sėkmingo išvadavimo. „Mes visi išvelgiame tą dieną, kada naujas laisvės paskelbimas vėl atneš viso pasaulio lietuvių tautos širdims džiaugsmo ir drąsos tiems žmonėms, kurie yra apsisprendę gyventi pagal principus... Aš noriu pasakyti lietuviams-amerikiečiams ir per juos į jų tėvynės ir krašto tautiečius, kad Amerikos maldos tęsis, kils aukštyn, kad narsi Lietuva ir jos drašioji tauta galėtų tuojau žinoti, jog jų šimtmečių sėkmingos kovos dėl laisvės bus ant visados vainikuotos laisvės, taikos ir gerbūvio palaima“.

„Mūsų kraštas nepripažino Sovietų Sąjungos įvykdyto Lietuvos nepriklausomybės sunaikinimo...“ Paminėjęs, kad komunizmas Europoje ir kitur turės būti sulaukytas ir turės grįžti atgal, o tada Lietuvos nepriklausomybė ir laisvė bus atstatyta, užbaigė taip:

„Amerikos širdis yra su tavimi, Lietuva“.

Kongresmanas p. Jackson ta pačia proga atkreipė kongreso dėmesį į tai jog lietuvių-amerikiečių tėvynė esanti už geležinės uždangos, totalitarizmo glėbyje. Tačiau „šis kraštas nepripažįsta naujo Lietuvos režimo teisėtumo ir tai teisėtai... Lietuva vėl gyvens, išdidi ir garbinga kaip tautų šeimos narys. Dabartinis nusiminimas bus vainikuotas eventuali išvadavimu, jei visi geros valios žmonės išlaikys degančią ugnelę vilties ir garbingo žmogaus svajonę... Tegyvuoją Lietuvai!“ — baigė savo žodį p. Jackson.

REIKIA IŠTIRTI LIETUVOJE...

„Kaip aš suprantu, kalbėjo kongresmanas p. Jonkman, JAV vis dar pripažįsta Lietuvą kaip nepriklausomą tautą, kuriai nepriklausomybė atimta tik laikinai. Jos situacijos ironija yra ypatingai tragiška...“

„Pagal patikimus šaltinius, „Nepriklausoma Lietuva“ diktatoriaus yra taip tvarkoma, jog sunku ir aprašyti. Pagal tuos pranešimus Lietuva ne tik yra diktatoriaus auka, praradusi nepriklausomybę, ne tik netekusi spaudos, tikėjimo laisvės bei panašių paveldėtų žmogaus teisių, bet ji yra auka masinio likvidavimo ir deportacijų į Rusijos koncentracijos stovyklas — ir tai reiškia lėtą likvidavimą — tokiu genocidu, kokio, tur būt, tautų istorija dar nepažinojo. 1946 m. gruodžio mėn. JT generalinis suvažiavimas pareiškė, kad genocidas yra tarptautinis nusikaltimas. Atrodo, kad pirmiausia JT generalinio suvažiavimo ataskomybė yra patikrinti minėtus pranešimus ir skundus prieš Sovietų Sąjungą. Jeigu jie yra neteisingi, tai faktas turi būti žinomas. Bet jei jie yra teisingi, tyrinėtojai turi nustatyti vietoje faktus ir Sovietų Sąjungą, mažiausiai, bent atvesti prie viešosios opinijos stalo tiek, kiek leidžia aplinkybės.“

Jei Sovietų Sąjunga, kaip ji dažnai praktikuoja, atsakyti JT komisiškai padaryti tokius tyrinėjimus Lietuvoje, tada būtų iškeltas antrasis įrodymas ir iš to sudaryta byla. Tokios antrojo įrodymo procedūros Sovietų Sąjunga negalėtų rimtai atmeti ir tuo būdu sudarytų pagrindinę lietuvių tautos teisę į iškeltą pranešimą.

Anksčiau minėtas ir Sovietų Sąjungos skelbiamas Lietuvos traktavimas yra didelis Atlanto ir JT Chartų pažeidimas, jis šaukia į aukščiausių dangų pagalbos. Amerikiečiai negali pagelbėti, bet tik būti už tokios pagalbos akciją.“ (Congressional record, Nr. 28, 29/J.A.)

Tai buvo lygiai prieš metus, kovo 10 d., kada mūsų tauta bado streiku reikalavo pasaulį nepripažinti Lietuvos aneksijos. Paveiksle matome taip pat badojuojantį Lietuvos Ministerį P. Amerikoje, Dr. K. Graužinį. Su juo kalbasi Urugvajaus laikraščio „El Dia“ redaktorius p. G. Vidal (dešinėje)

Senatoriaus pasiūlymas nesulaukė prieštaravimų ir todėl buvo pareikalauta vedamąjį atspausdinti.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖ

Siame straipsnyje aprašytos lietuvių kovos su caristine Rusija ir kaizerine Vokietija, Lietuvos tarybos paskelbimas krašto nepriklausomu ir laisvu, pasiremiant Prezidento Wilsono apsisprendimo teisių doktrina. Rusijai ir Vokietijai sugriuvus, „... Per taikos sutartį su Lietuva Sovietų Sąjunga savanoriškai ir visiems laikams atsisakė visų Rusijos suverenų teisių į lietuvius ir į jų teritoriją“.

Toliau laikraštis rašo: „Lietuvos nepriklausomybė vis dar JAV ir daugelio kitų kraštų pripažįstama ir Lietuvos diplomatinės misijos vis veikia užsieny“.

Bet Rusija, „imperialistinio gro-

rinke tikrai 11,6% balsų, o likusieji tekę „nepartiniam kandidatams“.

Straipsnis baigiamas taip:

„Anksčiau ar vėliau pasaulis turės atkreipti dėmesį į jų kovą ir suteikti jai užpelnytą paramą.“

LIETUVIAI TURI TEISĘ Į LAISVĘ

Kongresmanas p. McCormack pareiškė: „Pone kalbėtojai, aš noriu atkreipti kongreso dėmesį į tą faktą, kad šandien yra Lietuvos nepriklausomybės deklaracijos 30-tis. Aš noriu pasakyti, kad kiekvieno amerikiečio simpatijos linksta prie lietuvių J.A.Valstybėse ir prie lietuvių jų tėvynėje, nes šiuo metu narsi tauta, atrodo, yra pagauta už geležinės uždangos... Nėra nė vienos tautos Europoje, kuri taip giliai mylėtų laisvę kaip lietuviai. Praėjusiais šimtmečiais nepasisekė jų tėvynės pavergti. Lietuviai yra daugelį kartų įrodę ne

Tarp keturių konferencijų

„Kiekvienas galvojęs vyras ar protaujanti moteris gali matyti, kad mes judame į baisią situaciją tiek namie, tiek užsienyje. Artimos ateities įvykių eiga nepermaldaujamai dominuos ant visų mūsų partijų namie. Ne tik bankrotas ir vargas palies mus šioje saloje, bet gi trečiojo pasaulinio karo grėsmė rieda mūsų link kartu su Rusijos imperialistinės agresijos veiksmu ir komunistų intriga bei smarkumu“.

Nežiūrint į tai, kad šis W. Churchillio pareiškimas buvo padarytas papildomo atstovo rinkimų metu, dabartinės politinės padėties jis neperdeda, nes p. Churchillis komunizmo ir Sovietų Sąjungos grėsmę yra proklamavęs jau Fultone.

Kad esamoji tarptautinė padėtis nekonsoliduota, rodo paskutiniai diplomatu veiksmai. Štai per trumpiausią metų turime net 4 konferencijas. Pirmoji tik ką pasibaigė Londone Vokietijos klausimu. Kovo 9 d. tame pačiame Londone prasidėjo 12 kraštų profsąjungų atstovų suvažiavimas. Jame dalyvauja 23 darbininkų Sąjungų atstovai, išskyrus komunistų vadovaujamas. Ji svarsto Marshallio plano pritaikymą Vakarų Eu-

ropai atstatyti ir kaip apsaugoti nuo bado ir chaoso, kurie yra geriausi komunizmo palydovai.

Belgijoje vyksta 5 kraštų — D. Britanijos, Prancūzijos, Belgijos, Olandijos ir Luksemburgo — konferencija, siekdamą sudaryti Europos politinės, ūkinės ir greičiausia, karinės Sąjungos branduolį. Pasitarimai vyksta teigiama kryptimi. Jei ekonominėje ir politinėje srityje bus didelių kliūčių Europos Sąjungai įkurti, tai, trečiojo karo akivaizdoje, karinė sąjunga turėtų vainikuoti visus jų žygius.

Konferencijos išvakarėse Belgijos ministeris pirmininkas p. Spaak, kaip praneša DM, pareiškė: „Politinė sutartis turės reikšmės tik tada, kai ją lydės karinis susitarimas. Ir šių dviejų nebus perdaug, jei jų nepapildys ekonominė sutartis“. Toliau jis pabrėžė: „Rytų Europa yra ankštai suorganizuota, kodėl negali būti sujungta Vakarų Europa?“ P. Spaakas pridūrė: „Jei Amerikos pagalba per Marshallio planą nepasieks mūsų per kelis artimuosius mėnesius — gal būtų net per kelias savaites — Europai gresia rizika patekti į daug sunkesnę

situacija, negu jai buvo tam tikruose karo metuose“.

Pavojus jaučiamas ne tik Belgijoje, ji gerai numato ir britai, ypač po Čekoslovakijos įvykių. Britų ministras H. Morrisonas nurodė, kad būtų kvailas tas socialistas, kuris reikalautų bendradarbiauti su komunistais. Čekoslovakija šandien įrodė, kad komunistai yra parlamentarinės ar kurios kitos formos demokratijos priešai...“ pareiškė p. Morrisonas.

Čekoslovakijoje įvykdyto komunistų perversmo ir Suomijos įvykių akivaizdžiai laisvuosius kraštus priverstė veikti gyviau ir realiau. Minėjome, kad vyko ir vyksta konferencijos ir kad š. mėnesio 15 d. Paryžiuje susirenka jau 16 europinių kraštų delegatai pasitarimo. Ši konferencija turės aiškiai pasisakyti tai, ko reikalauja dabartinė grėsmi padėtis.

Buv. Prancūzijos vyriausybės galva generolas Charles de Gaulle Beauvais pareiškė: „Jei mūsų darbas būtų užbaigtas, jei Europos dangus būtų toks skaidrus kaip Beauvais, — mes nebūtume čia susirinkę šandien. Bet dabar

(Nukelta į 6 pusl.)

Inteligentija, komitetai ir visi, kurie supranta svetimų kalbos reikšmę išveivijai, turėtų nuolat skatinti abejinguosius. Jei stovyklose nėra kiek reikiant galimybių kalbų mokytis, reikia jas pirmoje eilėje sudaryti. Tuos mes žymiai praturtinsime savo tautiečius ir susikursime geresnes pacycijas svetimame krašte. J. Gr.

Baisus gyvenimas okupuotoje Lietuvoje

LIETUVIAI SUIMINĖJAMI, KALINAMI, KANKINAMI IR TREMIAMI. — VIŠI VYSKUTAI IŠ LIETUVOS IŠTREMTI. — NĖRA JOKIOS PRIVAČIOS PREKYBOS, TURGAI UZDARYTI. — BAIŠUS PAGALBOS SAUKSMAS

(Autentiškas laiškas iš Lietuvos)

Sių metų pradžioje aplinkiniams keliais Vokietijoje gautas necenzūruotas laiškas iš Lietuvos. Laiškas rašytas vienišai kalniečių šeimai, labai ilgas. Jame aprašoma labai daug skaudžių šeimyninių dalykų ir įvykių, iš kurių išryškėja pačios šeimos Lietuvoje tragiškas likimas: dalis jos ištremita, dalis dar laikosi Lietuvoje, dalis persikėlusi į dabartinę Lenkiją. Visos šios žinios siekia praėjusių metų vidurio (rugpjūčio-spalio mėnesius). Čia papčiuosime pažodžiui tas laiško vietas (suduriant iš dviejų laišku, rašytų tu paties asmens ir tai pačiai šeimai užsienyje), kurios kiekvienam lietuviui tremtiniui yra įdomios ir iš kurių ryškiausiai matyti šių dienų gyvenimas bolševikų okupuotoje mūsų Tėvyneje. Laiško autorius kurį laiką gyvena už Lietuvos ribų, ir kai kur laiške rašo savo gyvenimus Lietuvoje, o kai kur vadovaujasi aplinkiniais keliais gautais paskutiniaisiais laiškais iš Lietuvoje likusių artimųjų. Štai ištraukos:

„Jūs, tur bunt, neišvaizduojate, kaip buvo sunku ir baisu gyventi Tarybų Lietuvoje! Džiaugdavomės sulaukę ryto. Tik visada būdavo neišaiškinti rytojaus diena. Kasdien nauji suėmimai ir įstaigos, ir butuose, ir gatvėse. Vilniaus kalėjimas perpildytas. Beveik kas savaitę po 5-6 tūkstančius išveždavo į Rytus... Tai buvo baisiausias vaizdas. Nelaimin-gieji buvo apsupti stiprios sargybos su šunimis. Ejo vargšai kai kurie tik vienu švarku ir be kepurė, o šaltis didžiausias! Tokių liūdnu eisenų teko matyti labai daug. Jų tarpe pasitaikydavo ir pažįstami. Stotyje juos išrikiuodavo ir prieš lipant į užkaltus vagonus, suklupdydavo ir po vieną stumdavo į vagoną. Viename vagonė „keliaudavo“ po 50 asmenų. Toliau keli transportus išlydėdavo.

Tame baisiame laikotarpyje, 1945 m. žiemą, gatvėje dienos metu buvo suimtas mano vyras su savo broliu. Enkavedistai, patikrinę dokumentus, dažniausiai juos tuoj pat naikindavo, o suimtajį varydavo nuovadon. Apie vyro suėmimą greit sužinojau ir tuoj pat išskubėjau su šiltais drabužiais ir maisto produktais. Šiaip taip pasisekė įteikti viską.

Kalėjime jų niekas netardė ir neklausė, už ką suimti. Sunkus buvo maisto ir kitų dalykų padavimas. Jei gaudavo, tai tik menką dalelę. Kratos metu atimdavo viską, net sagas išplaudavo. Vyras kalėjime sėdėjo 2 mėn. Paleido jį visiškai sergantį. Grįžo nepanašus į žmogų. Sunku ir aprašyti. Sėdėjo vienutėje, kurioje buvo sugrūsti 22 asmenys! Grįžęs sirgo mėnesį.

Drebėdavom kasdien vieni dėl kitų. Kai tik S. laiku negrįždavo iš tarnybos — jau nervuodavomės. Taip būdavo kasdien. S. maisto kortelės turėjo neblogas, bet vien iš jų pragyventi nebuvo galima. Jo atlyginimas apie 600 rublių. Tai nedaug, nes lašinių kg kainavo 120—150 rublių. Kartais gaudavo valdiška kaina šio-kiuos tokios medžiagos arba menku-čius batus. Tai ir viskas.

Audra Atlante pranašavo mirtį

(IŠ PROF. ZUBKAUS KELIONĖS AMERIKON)

Sausio pabaigoje su Europa atsiveikino prof. Zubkus ir vasario 5 d. pasiekė laimingosios Amerikos žemyno krantus. Ta proga jis atsiuntė labai platų ir įdomų kelionės aprašymą. Jis savo laiške aprašo smulkmėniškai gyvenimą perėinančiose Butzbacho ir Bremerhaveno stovyklose. Iš aprašymo gaunasi išpuodis, kad šiose stovyklose yra daug trūkumų, ypač Butzbache. Bremerhaveno stovykloje patarnavimas ir tvarka nebloga, pareigūnai mandagūs ir nuoširdžiai padeda. Buvusių labai maloni staigmena, kai išvykstančius aplankė p. Baltramaitis, su teikė daug naudingų patarimų kelionėi ir nuoširdžiai praleido keletą valandų su lietuviais.

Labai įdomiai prof. Zubkus aprašo pačią kelionę Atlantui. Kelionės metu pasitaikė labai didelės audros, kurios kelias dienas laivą mėtė, tarytum šipulį. Savaiame suprantama, tokios audros metu laive kilo tikra ne-tvarka. Bemiegantieji iškristavo iš lovų ir susilaužydavo kaulus. Veik visus apėmė jūros liga: žmonės, kaip sviediniai, laktė laivo kajutėse iš vieno šono į kitą. Krisdavo lėkštes

Bendrai paėmus, kainos aukštos ir viskas brangu. Privati prekyba uždrausta. Vilniaus Universaliniam magazine kainos komercinės. Ne kiekvienas ten gali pirkti. Pagaliau ir esančios ten prekės menko išdirbimo. Turgai uždaryti. Už mažiausią prekybą — 5 metai kalėjimo.

Beveik visi staigų viršiniškai ir įvairių krautuvų vedėjai yra arba rusai arba žydai. Ne kiekvienoje įstaigoje buvo galima susikalbėti lietuviškai.

Kas savaitę į butus ateidavo koks rusas tikrinti gyventoją. Darydavo įvairiausių sąrašus, apklausinėdavo gyventojus. Daug nervų kainuodavo tokie jų „vizitai“. Kiekvienas bijodavo, kad netrukus gali būti suimtas. Ilgesnį laiką jie praktikavo tokį dalyką: ateina kur, pas kokį gydytoją ar šiaip į jiems reikalingų gyventojų butą, 3—5 enkavedistai. Padaro ten kratą, susėda ir sėdi po 8—10 dienų. Buto gyventojai neturi teisės nė kojos iškelti iš namų. Maistą superka „draugai“ už gyventojų pinigų. Taip jie ten „gyvena“ ir maitinasi. Stebi praėivius, o kiekvieną užėjusį į minėtą butą suima. Po tam tikro laiko, žinoma, naktį „draugai“ su visais suimtaisiais vyksta kalėjiman. Taigi, kurį laiką buvo labai pavojinga lankyti savo pažįstamus ar net į gydytoją kreiptis, nes kiekvienu momentu buvo galima įkliūti. Turėjom ir mes kaimynystę tokių „svečių“, bet mus jie kažkaip aplenkė.

Vilnius sunaikintas 40%. Atrodo jis liūdnai. Žmonių gatvėse labai maža. Pažįstamų beveik nėra. Gi Kaunas nuo karo nukentėjo labai maža. Sugriauta elektros stotis. Prie Karo Muziejaus sugriautas Vaidokaičių gražus namas. Karo Muziejus labai apleistas (bent pernai taip buvo), laikrodžiai stovi. Varpai neskam-

ba. Sugriauti ir Ugniausių. Sudegintas senasis paštas ir kai kurie namai prie Teisingumo ministerijos. Stotis sugriauta iki pamatų. Prie stoties keli didesni namai sudegė. Žaliakalnis beveik nenukentėjo. Laisvės alėja apmirusi. Krautuvų labai mažai. Tos didelės ir gražios vitrinės išdažytos, užkaltos lentomis. Žmonių Kaune dar mažiau, negu Vilniuje, ir ten dar mažesnis judėjimas. Didžiausias judėjimas prie kalėjimo, kur stovi ilgiausios eilės priekiančiųjų ir dejuojančių žmonių. Tik ten galima sutikti savo pažįstamą.

1946 m. pavasarį Kauną išliko dar viena nelaimė — tai bausis, iki šiol nematytas potvynis. Per jį žuvo apie 4.000 žmonių. Daugiausiai nukentėjo Vilijampolė. Bet ir Laisvės alėja buvo per 2 metrus vandenyje. Viskas buvo apsemta. Padaryti dideli nuostoliai. Baisiausia tai, kad potvynis užklupo naktį. Pagalbos nebuvo jokios. Buvo ir tokių atsitikimų: kai ant lūnelės stogo plaukė ir sėdėjo žmonės šaukėsi pagalbos, rusai reikalavo atlyginimo. Kitu atveju atsakė gelbėti. Potvynio metu Kaunas beveik badavo. Tik vėliau pradėjo iš visų miestų siūsti maistą. Žuvo daugybė ir vokiečių belaisvių, kurių Lietuvoje yra daug tūkstančių.

Siauliai visiškai sunaikinti. Taip pat ir Suvalkija: Vilkaviškis, Kybartai, Alytus. Klaipėda apie 60% sunaikinta.

Pereitų metų sausio mėn. buvo „rinkimai“. Visi prievarta turėjo balsuoti. Rinkimų metu smarkiai veikė Zalieji (= lietuviai partizanai. K.). Provincijoje jie naikino rinkiminius punktus, griovė juos ir žudė raudonuosius. Miškuose vykdavo kautynės. Po tokių įvykių prasidėjo davo masinis ramių gyventojų išvežimas. Tuo laiku labai nukentėjo alytiškiai, nes jų daug išvežė. Jų na-

ma apliplėšti, o langai ir durys užkalti...

Tiesa, tuo pat laiku, kai kalėjime sėdėjo mano vyras, sėdėjo ir karštkis N.V., tik pastarasis buvo N.K.G.B. rūšyje (kur 1940 m. buvo N.K.V.D.). Jis buvo kankinamas 4 mėnesius. Ten jį tardė daugiau kaip 100 kartų ir tik naktimis. Jam buvo sudaryta didžiausia byla ir jis turėjo būti sušaudytas. Stebuklingu būdu buvo išleistas. Iš ten tiesiog pas mus atėjo išvargęs, bausis, alkanas. Smulkiai jis nupasakojo bausius savo pergyvenimus. Iki šiol jis gyveno R. Jo ūkis atimtas.

Tai toks maždaug gyvenimas dabartinėje Lietuvoje. Bet ar galiu čia Jums aprašyti visas tas baisenybes su visomis smulkmenomis? Rašiau tik paviršutiniškai. Taip buvo iki pereitų metų gegužės mėnesio, kai verkdama turėjau apiešti savo miegą Tėvyneje.

„Bet kas bus, jeigu toji raudonoji pabaisa ir toliau taip šeiminkaus? Neliks ten rėko. Lietuva liks be lietuvių. Vargšė Lietuva! Taip norėtušį šaukti, rėkti, maldauti, prašyti kuo skubiausias pagalbos — gelbėti visiška! žūstančią nelaimingą Tėvyne!...“

Toliau po ilgų įvairiausių taip pat baugiu šeimyninių žinių, tame pačiame laiške rašoma:

„Vakar, 18. VIII iš Vilniaus atvažiuo viena pažįstama Z. šeima, kuri gyveno Vilniuje, toje pačioje gatvėje su S. Geri pažįstami. Senukas pasakojo, kad gyvenimas ten visiškai nepakentimas. Viskas pabrango. Maisto kortelės stipriai apkarpytos. Privačių krautuvų nėra nė vienos. Prie valdiškų krautuvų ilgiausios eilės. Vitrinose išstatyti kumpiai, dešros, bulkutės... medionės. Vilniuje žydų yra apie 50.000. Rusų dar daugiau. Lenkų dar liko (Nukelta į 5 pusl.)

Ryžtingiau apsispręsti ir informuoti

III-SIS VISUOTINIS LTB ATSTOVŲ SUVAŽIAVIMAS AKCENTUOJA GLAUDESNĮ LTB KOMITETO BENDRADARBIAVIMĄ SU TREMTINIŲ MASE. NAUJAI IŠRINKTASIS KOMITETAS VEIKS PAGAL PAKEISTĄ LTB STATUTĄ

Spaudoje trumpai tepraneikė, tačiau aiškumo dėlei senokais lauktas III-sis visuotinis LTB atstovų suvažiavimas įvyko š. m. kovo 3—4 d. Schweinfurte. Toji data sutapo su dvimetėmis L.T. Bendruomenės suorganizavimo sukaktuvėmis, kaip tai pastebėjo buv. Vyr. K-to pirm-kas Dr. Gylis, trumpu žodžiu kreipdamasis į suvažiavusius atstovus.

Seniausiam atstovui J. Gudauskui vadovaujant, sudaromas suvažiavimo prezidiumas (pirmininkai: Ant. Kalvaitis, Dr. Pr. V. Raulinaitis ir St. Barzdukas, sekretoriai: Al. Laikūnas, St. Rudys ir Ign. Kazlauskas) bei atitinkamos darbo komisijos — mandatų, rezoliucijų, statuto pakeitimo ir balsų skaičiavimo. Po to suvažiavimas imasi darbo.

Čia pat iškyla pasiūlymas papildyti darbotvarkę punktu „Vyr. K-to

rinkimų praėjusiuose visuotiniame suvažiavime teisėtumo klausimas“. Tasai pasiūlymas sukelia gyvas diskusijas, kurių metu paaiškėja, kad pereitime Kasselio suvažiavime, bevykdant atsistatydinusio K-to rinkimus, įvyko keturių balsų skaičiavimo klaidos. Jos nulėmė buv. pirmko Dr. A. Gylis išrinkimo eilę: jis turėjęs palikti kandidatais, o papildant K-tą kandidatais, turėjęs įeiti kitas, už jį amžiumi vyresnis, kaip tai numato statutai, jeigu pagal tuos pačius nuostatus nebebuvo galima po lygiai balsų gavusių kandidatų perbalsuoti. Šis papildomas svarstomas, išsklausius Vyr. K-to apyskaitos ir atsistatydinimo pareiškimo bei patikrinus šio suvažiavimo mandatų. Nenorint komplikuoti de facto susidariusios padėties, slapto balsavimu nutarta tuomet įvykdytus rinkimus pripažinti. Iš klaidų visuomet mokomės. Tad ir šiame suvažiavime balsai skaičiuoti jau ypatingai atsargiai, balsų skaičiavimo komisijoje nebedalyvaujant tiems atstovams, kurie kandidatavo į renkamus atitinkamus organus.

Posėdžių eigoje išklausti išsamūs pranešimai: atsistatydinusio Vyr. K-to pirmko Dr. A. Gylis — apie to Komiteto veiklą keturių jo veikimo mėnesių metu ir Kontrolės komisijos pirmko Dr. Br. Kalvaičio — apie piniginę atsikaitomybę ir finansinę būklę. Iš pirmojo paaiškėja Vyr. K-to nuveikti darbai organizacinėje srityje, santykių su EUCOM ir IRO, bendraujant su Baltiečių ir Tarptautiniu komitetais, betvarkant švietimo bei kultūros darbą ir spaudos reikalus. Antrasis pranešimas konstatuoja piniginę atsikaitomybę esant tiksliai ir tvarkingą. Suvažiavimas Vyr. Komiteto veikimą patvirtina.

Vienas svarbiausių šio suvažiavimo darbų buvo LTB statuto pakeitimas, priderinant jį pasikeitusioms gyvenimo sąlygoms. Glaudesniams ryšiams tarp tremtinių masės ir LTB Komiteto (taip dabar pavadintas buv. Vyr. K-tas) pasiekti, suorganizuojamos tarybos. LTB Taryba — iš LTB Komiteto narių ir buv. atstovų, apygardų tarybos — iš apylinkių pirm-

ininkų ir apygardų k-tų narių, smulkesnieji tremtinių telkiniai laikomi apylinkėmis ir seniūnijomis, kurioms vadovauja apylinkių komitetai ir seniūnai. Visi valdomieji organai renkami vieneriems metams. Griežtiant kovą su negerovėmis, daugiau reikšmės pripažįstama bendruomenės teismams, jų baudžiamoji galia papildoma pinigineis baudomis. Tuo būdu pakeistas LTB statusas yra tarsi įvadas į Pasaulio Lietuvių Bendruomenės statutą, kurį baigia ruošti vad. veiksniai.

Apsprendžiant tolimesnę tremtinių būklę, kaip vienas artimiausių uždavinių iškiolo emigracija bei įkurdinimas. Tiems reikalams tvarkyti vykd. veiksniai jau pereitais metais suorganizavo VT Tremtinių įkurdinimo tarnybą, kurios atstovus C. Masaitis šiame suvažiavime padarė platų pranešimą apie tremtinių įkurdinimo būklę šiuo metu. (Atsižvelgiant į šio klausimo svarbą, ties juo plačiau čia neapsistosime, tačiau pranešime išskeltas mintis pasistengsime išryškinti atskirais straipsniais, pradedant jau šiuo MK numeriu. Red.)

Po pranešimo, kurį dar papildė P. Bendorius, kilusiose diskusijose buvo pasisakyta už emigracinę atranką, idant pirmieji išikūrusieji savo netikusių elgesiu prigludžiančiuose kraštuose neužkirstų kelio visiems kitiems, taip pat pageidauta į emigracines stovyklas bei ją remiančias lietuvių Svarbiausia — individualiai stropiai ruošti, įsigyjant konkrečias specialybes, pramokstant svetimųjų kalbų, daugiau aiškinantis stovyklose apie emigraciniuose kraštuose sutinkamas gyvenimo sąlygas ir reikalui esant saviesiems emigracija besirūpinantiems organams teikti laiku ir tikslias statistines žinias. Pažymėtina, kad šiuo pastaruoju reikalu apylinkių ir apygardų komitetų tarpe būta nemaža apsilėidimo.

Išklausti išsamų Vyk. Tarybos atstovo pranešimą politiniais ir kitais tremtinių gyvenimui aktualiais klausimais, buvo įvykdyti vadovų organų rinkimai, Komiteto būstinę pasirenkant Hanau stovyklą. Tuo būdu į LTB Komitetą pateko nariais: 1) P. Gaučys 2) Ant. Kalvaitis 3) ...

Jis susirašinėjo su saviškiais

Ignas Tamašauskas, gyvenęs Lietuvių stovykloje „Coekforsters“, Londono pakraštyje, keli kartus pasikeitė laiškais su savo žmona likusia Lietuvoje. Prieš pat Kalėdas jis gavo laišką iš savo pažįstamo komunisto Lietuvoje, kad Igno Tamašausko žmona ir dukrelė buvo sušaudytos, kaip įtartos šnipinėjime. Šis neraprastas įvykis taip paveikė Tamašauską, kad jis pradėjo sirgti persekiojimo manija ir paskutinę dieną prieš mirtį pabėgė iš darbovietės kalbėdamas, jog ji sekė enkavedistai. Pabėgęs trogiškai užbaigė savo gyvenimą.

(„Išleiv Draugas“)

Vieneri metai DP laikraštininkų Sąjungai

Prieš metus Augsburgėje įsteigta Licencijuotų DP spaudos leidėjų (laikraštininkų) sąjunga, greta jų priimančiais ir artimuosius DP laikraščių bendradarbius. Trečiausias šios sąjungos visuotinis suvažiavimas, įvykęs š. m. vasario 28 d. Augsburgėje, sutapo su tos sąjungos metinėmis. Tų metų bėgyje sąjunga išsiplėtė kiekvibiškai, šiandien jau turėdama 264 narius ir apimdama 9 paskirų tautybių laikraštininkus. Jos konkreciausias laimėjimas — bendrojo, vokiečių kalba leidžiamo savaitraščio „Im Ausland“ suorganizavimas.

Apsvaršius jos organizacinius reikalus, svarbiausias dėmesys nukrypo į DP laikraščių pertvarkymą-perlicencijavimą, kuris amerikiečių karinės valdžios parodymu turi būti įvykdytas iki š. m. kovo 15 d. Pagal tai kiekvienai tautybei busiškai palikta po keturis periodinius leidinius: 2 informacinius laikraščius ir 2 žurnalus. Šis pertvarkymas paliečia visus tas tautybes, kurių periodinių leidinių skaičius buvo iki šiol viršijęs 4. Tokių tautybių tarpe yra lietuviai, latviai ir ukrainiečiai. Jeigu nepasisektų apginti status quo, pertvarkymą įgyvendinus joms gali prisiekti po keletą laikraščių uždaryti. Lietuvių turėtų uždaryti 2, kitų tautų — net dar daugiau laikraščių.

Suvažiavimą baigiant, ateinančiam pusmečiui perrinkti sąjungos valdomieji organai. Iš lietuvių pusės valdybon išrinkta D. Penikas ir J. Vitėnas, o revizijos komisijon J. Vasaitis. (2)

Ant. Sideravičius, 4) V. Jasaitis, 5) M. Zidonis, 6) Ign. Malinauskas, 7) J. Grigolaitis, 8) J. Šlepetyš ir 9) M. Rėklaitis, kandidatais — Audėnas, Zukauskas, Kleiva, Simoliūnas, Zilys, Gruzdas ir Krulikas. Kontrolės komisijon išrinkta nariais — Dr. Br. Kalvaitis, 2) Al. Lapinas ir 3) Dr. Kaz. Alminas, 4) kandidatais — Ant. Vaitkus, Ign. Kazlauskas ir J. Sve-das.

Suvažiavimą baigiant priimta visa eilė nutarimų, kuriuos pagal naująją statutą LTB Komitetas stengsis įgyvendinti, tvarkydamas organizacinius reikalus, plėsdamas informaciją, rūpindamasis emigracijos reikalais, kovodamas su pasitaikančiomis negerovėmis ir stengdamasis išsaugoti tiek tremtyje, tiek emigracijoje esančiųjų tautiškumą. Einamuosiuose reikaluose buv. Komitetui priekalštauta neryžtingumo stoka, iš naujojo gi pageidauta didesnio ryžtingumo, principinės reikšmės klausimus sprendžiant ir padarytus sprendimus vadovaujantiems tautiečiams pėrtelkiant.

Beje, suvažiavimo pradžioje buvo susilaukta visa eilė sveikinimų žodžių ir raštu. Jį baigiant nutarta pasiūsti taip pat eilę sveikinimų tremtinių gyvenimą lengvinantiems bei laisvės kovą remiantiems asmenims, organizacijoms ir institucijoms vietoje ir užsienyje. Pareikšta taip pat padėka Schweinfurto kolonijos gyventojams už rūpestingą suvažiavimo dalyvių globą.

Atstovai išsiskirstė painformuoti savo apylinkių apie num. ktus darbus bei padarytus nutarimus. Išvykdamai išsivežė su savimi ir viltį, kad jų išrinktas LTB Komitetas, „ekdamas bendros tremtinių gerovės, mokės pakilti aukščiau siaurų bet kurios grupės interesų. Tik tuo vadovaujantis jis darbas galės būti sėkmingas, jo žodis — visai Bendruomenel autoritetingas, o jo pastangos — laisvės kovą vedantiems veiksniams ra-

Kinija sprendimų išvakarėse

Kinija lietuviams lyg ir pasakų kraštas. Mat, ji labai toli, ir mūsų, rodos, kaip ir neliečia. Bet pastaruoju metu šio krašto evoliucija keičia daug rūpestio visiems, kurie plačiau ir giliau žvelgia į šiuo dienu pasaulio problemas, nulemsiančias žmonių gyvenimo formą žemės paviršiuje. Šiandien politiškai ideologinės kovos laukai yra du — Europa ir Kinija. Jei mums labai rūpi Europos ateitis, tai turime žinoti, kad toji ateitis ankštai siejasi su Kinijos ateitimi. Kinijos ir Europos priešas tas pats — komunizmas. Jei vienur jis įsigalės, sunku laukti, kad kitur jis išnyktų. Klausimas reikia aiškiai statyti:

Kas Kiniją valdys - komunistai ar demokratai. — Nekaltas kraujas liejasi. Amerikiečių pastangos Kinijai išgelbėti. — Sovietų judasis darbas. — Koks J. A. Valstybių paskutinis žodis.

1946 m. sausio 10 d. pasirašyta pahaubų sutartis. Bet abi pusės ja netikėjo, siekdamos išlošti laiko ir geriau pasiruošti. Ypač tai buvo naudinga komunistams, nes jie šiaurės Kinijoje labai slaptai ruošė ir apmokė kariuomenę. Darbu vadovavo sovietai, jie apginklavo kariuomenę iš japonų pamatais ginklais, apgėrė ir aprūpino transporto priemonėmis. Sovietai pagal sutartį 1946 m. balandžio mėn. apėmė Mandžūrijos kraštą, kada jis jau buvo „tikrose randoze“. Dar prieš antrąjį Marshallio atvykimą į Kiniją, sovietų paruoštoji armija pradėjo puolimą ir 1946 m. balandžio 17 d. užėmė Sinking miestą (Tschangtschun). Taip prasidėjo mums jau žinomas karas. Tarpininkavimo sutarčiai griuvus, Marshallio siūlytoji 500 mil. dol. paskola Kinijai nebebuvo vykdoma. Tas J.A.Valstybių žygis sukėlė Kinijoje didelę reakciją ir sukūrė J.A.Valstybėms nepalankų judėjimą, kurio pasekoje 1948 m. sausio 3 d. buvo sudaryta antra vyriausybė Hongkonge, neįgiamai nusistačiusi J.A.Valstybių atžvilgiu, bet palankiai Anglijos ir Sovietų Sąjungos požiūriu. Praktiškai tai reiškia Kuomintangos suskaldymą, nei tai vyriausybei priklausauš vyrų išėmėna iš Kuomintango eilių ir kariuomenės vadų. Ji siekia plačios koalicijos, išskiriant Tšiung-Kai-Sek ir Maskvos klausančius komunistus. Apie tos vyriausybės ateitį tuo tarpu nieko negalima pasakyti, nežinoma ir britų laikysena, nes toji vyriausybę išikūrė jį Hongkonge. Bet tas faktas, kad Kinija gali virsti arba komunistinė arba ir demokratine, bet antiamerikietiška, kelia J.A.Valstybių politikų susirūpinimą.

arba ateitis priklauso komunizmo triumfui visuose frontuose arba komunizmas turį žlugti visuose frontuose.

Visi tarpiniai ir kompromisiniai sprendimai tėra politinių lošimų ar neišmanymo pasekos. Taip klausimą pastačius, Kinija įgauna nepaprastai didelės reikšmės — kur Kinija eina ir kas su ja bus netolimioje ateityje. Patraukinėkime faktus ir bandykime daryti išvadų.

Šiandien Kinija taip pat suirusi valstybė — ji pasidalijusi į dvi dalis:

Kuomintang, Krašto Tautos arba vyriausybės partija, kuriai vad. gen. Tšiung-Kai-Sek, ir Kinijos komunistai, remiami ir vadovaujami Sovietų Sąjungos. Šie pastarieji dabar užvaldė 40% gyventojų ir 25% teritorijos. Tai beveik visa geriausia Kinijos žemė — Mandžūrija, didelė Šiaurinės Kinijos dalis ir Centralinė Kinija iki upės Yang-Tse-Kiang. Abi šios grupės stovi aršioje kovoje viena prieš antrą. Ši kova nebėra pilietinis karas, bet žinovai sako, kad esąs karas tarp Kinijos ir Sovietų Sąjungos — daug žiauresnis už buv. pilietinius karus. Savo 1948 naujųjų metų atsišaukime gen. Tšiung-Kai-Sek konstatavo, kad Kinijos vidaus ir išorinės komunistinės jėgos yra, pavojingiausias kinų tautos priešas, koks kada nors yra buvęs, kuris siekia kinų tautą pavesti vergų tauta. Ir tai gali įvykti, jei per vineris metus tas priešas nebus sunaikintas. Pirmiausia žvilgtėterkime į abiejų pusių karines pajėgas ir frontų padėtį.

munistų. Paskutiniame ketvirtame fronto prie Hangkou 140.000 prieš 80.000 komunistų. Mažesnės jėgos išsibarsčiusios kitur, tačiau

minėti keturi frontai laikomi pagrindiniais.

Nors komunistai skaičiumi negausūs, bet dėl fanatizmo savo idėjoje ir dėl laikino gyventojų palankumo (veikiant melagingai propagandai ir taikant radikalias socialinio gyvenimo priemones, kol dar komunistai ir jų siekimai neišryškėjo) jie savo kovingumu visur pasižymi. Aplamai,

abi kariuomenės pusės yra maždaug lygios.

Visa problema, į kurią pusę nusvirus svaryslyklės artimoje ateityje? Einant karui su japonais, Kinija naudojosi J.A.Valstybių skolinimo ir nuomojimo įstatymu ir gavo ginklų, amunicijos ir lėktuvų už kelis šimtus mil. dolerių. Karui pasibaigus Kinija nieko nebegauta. Tuo tarpu komunistai, organizuojami ir remiami sovietų, kasmet stiprėja. Per pastaruosius metus komunistai užėmė žymius naujus plotus ir skverbiasi vis gilyn. Jei taip eis toliau, nėra abejonės, kad komunistai ne tik Mandžūriją, bet ir visą šiaurinę Kiniją paėms ir savo rankas. Tokia būkle ilgiau užsitęsusių, bus išspręstas visos Kinijos likimas — ji turės visa atitekti Stalinui.

Kodėl Tšiung-Kai-Sek nepajėgia atsispirti komunistų žygiavimui pirmyn? Ar jis turi kurių nors perspektyvų per metus sunaikinti komunistus? Čia daug veiksnių lemia: blogas kariuomenės vadovavimas, blogos transporto sąlygos, korupcija — tas nelaimių šaltinis Kinijoje. Nei jo generolai, nei ūkio specialistai, nei politikai — nepajėgė įgyvendinti jiems pavedamų uždavinių: frontuose nėra laimės, ūkis išsėjęs, socialinės reformos kabo ore. Tai būtini uždaviniai, kuriuos Naujosios Kinijos tėvas Dr. Sun-Yat-Sen ir Tšiung-Kai-Sek pirmtakūnas nurodė. Jis įkūrė Respubliką ir Kuomintangą, jis žymiausias Kinijos vyras nuo revoliucijos pradžios 1911—1912 m., jis iki šiandien tebėra ideali kinų tautos asmenybė, kurio programa tebėra tik ant popieriaus. Karo lauke daroma

daug klaidų, ir, nežūrint visų pastangų, nėra sėkmės. Nors Mukdenas dar tebeilaikomas, bet 300.000 komunistų, puola miestą ir nėra perspektyvos, kad jis galėtų ilgai atsilaukyti. Viena savo nuožiūrai palikta Kinija per ilgesnį ar trumpesnį laiką liks komunistinių auka. Kas aplamai daroma šiam pavojui išvengti?

Buvęs J.A.Valstybių pasiuntinys Maskvoje ir Paryžiuje William C. Bullitt, aplankęs neseniai Kiniją, trumpai pareiškė: „Kinijai reikia ginklų, ūkinės paramos ir MacArthur'o, kad ji nekristų Stalinui į delną“. Savo raporte savaitraščiui „Life“, pavadinantame „Report to the American People on China“, jis rašo, kad Kinija gali būti išgelbėta tik greita pagalba, kuri nėra didelė — gal 5% Marshallio plano sumos Europai. Bet politikų ir ekspertų nuomonės yra tiek skirtingos Kinijos klausimu, kad jos atitinka pačios Kinijos vaizdą. Du J.A.Valstybių žurnalistai, apkeliaję ir tyrinėję visą Kiniją, tvirtina: „Kinija turi pasikeisti arba žūti“. Bet jie mano, kad krašto evoliucija bus dar ilga.

Taikai Kinijoje įgyvendinti J.A.Valstybės yra darjusios žygį. 1946 m. Prezidentas Trumanas pasiuntė į Kiniją savo atstovą gen. George C. Marshallį, dabartinį sekretorių užsienio reikalams, būklės išaiškinti ir tarpininkauti eventualiam sutaukinimui bekaraujančių pusių. 1947 m. panašią misiją vykdė gen. leit. Albert C. Wedemeyer. Šio pastarojo tyrinėjimo išvados sutampa su privatinio asmens, Bullito, duomenimis. Abu lygiai pripažįsta, kad

jei nenorima Kinijos užleisti raudonajam terorui, turi būti padedama apsiginti nuo jo.

Wedemeyerio „Didysis Kinijos atstatymo planas“ numato pirmoje eilėje sutechninti kraštą: pakeičti pramonę, suintensyvinti žemės ūkį, plėsti susisiekimo tinklą, kurti naujas energijos šmones.

Marshallio išvados buvo kitokios. Jis turėjo dvi mįsles. Pirmoji buvo davusi Kuomintangui daug vilčių, antroji — nuvylė jį. Jam pavyko abi puses pritraukti prie bendro stalo —

Svarbiausias karo laukas — į šiaurę nuo Jangtse upės. Šios upės lygumose yra trys dideli miestai: Hangkou, iš vakarų ir šiaurės grasinamas komunistų, sostinė Nanking (kuris 1937—1945 buvo japonų okupuotas) ir Schanghai, didžiausias uostas, pramonės, prekybos ir finansinis centras. Šiaurėje guli: Peking, buv. sostinė, iki kurio priemiesčių prislinkę komunistai, Tientsin — uostas, pramonės ir geležinkelių centras, užsieniečių kolonijos, pagaliau — Mukden, didžiausias Mandžūrijos miestas, dėl kurio likimo aršiai kovojama. Visuose frontuose Tšiung-Kai-Sek turis iki 4 mil. karių, tačiau kovoti galinčių tik apie 1.250.000 vyrų, prieš 700.000 komunistų. Šiaurėje, Peking, Tientsin, Mukden fronte kovoja 400.000 prieš 320.000 komunistų. Šiaurės provincijose Tshahar, Dschehol, Hope ir Schansi kovoja 230.000 prieš 120.000 komunistų. Prie Geltonosios upės kaunasi 280.000 karių su 180.000 ko-

Pradžioje 20 š. Kinija dar apėmė 11 mil. kv. km ploto, t. y. po Britų Imperijos ir Sovietų Sąjungos trečioje vietoje ir dešimtadaliu didesnė už Europą. Bet netrukus Išorinė Mongolija ir Kinų Turkestanas pateko Sovietų įtakon, o Tibetas, Hsingkiang ir Tanna Tuva tvarkosi savarankiškai. Atkiritę kraštai apima 4,83 mil. kv. km ploto su vos 10 mil. gyventojų. Likusi Kinija su Mandžūrija apima 7 mil. kv. km ir turi 470 mil. gyv. (1936 m. duomenimis). Gyventojų prieauglis labai didelis — apie 4 mil. kasmet, todėl gyv. bendras skaičius turėtų būti žymiai didesnis, nežūrint didelio mirtingumo. 80% gyventojų verčiasi žemės ūkiu, likusieji amatais ir prekyba. Tai tipiškas aziatiškas žemės ūkio kraštas. Kiniečiai žmonės yra geltonosios mongolų rasės, priklauso Konfucianizmo, Tavizmo ar Budhizmo tikyboms (yra mohamedonų, katalikų ir kt.), gyvena labai tirstai, vidutiniškai 75 žm. viename kv. km. Bet 85% visų gyventojų susigrūdę trečdalyje teritorijos — 190 žmonių viename kv. km, arba tarsi kaip Vokietijoje (1940 m. 140 žm. 1 kv. km).

Ateinančios iš Kinijos žinios nuolat praneša apie taifūnus, potvynius, gamtos katastrofas, žmonių neramumus, sukilimus, generolų maištus, karus, naujas vyriausybes...

Ir taip jau antras šimtmetis eina.

(4)

M. VAITKUS

Žvirblis Linksmaplautis

Zvaliai sukiniėjasi Linksmaplautis po kiemą, šį tą suradęs lesinėja, linksmai čirkšnoja ir viską stebi...

Bošėvikiukas Vania, žaisliniu kardu nešinas, eina prie Jonuko ir Marytės, kuriuodu statos puikius rūmus iš tekintų pagaliukų, valandikę veizdi, norėtų dalyvauti žaidime, nežino, kaip įsijungus, sako:

- O aš tą jūsų statinį sugriaušiu!
- Tik pabandyk! — pašiepimai atkerta Jonukas. Jis neduos žaidžiančios sesės rūmų liesti... Vania, patylėjęs:
- O kad judu nemokate statyti!
- Eik, atsinešk medžiagos ir pastatyk geresnį, jei mokai!
- O! aš viską mokau!
- Na, ir ką gi, pavyzdžiui? Tur būt, nusikeikti? Tat jūs tikrai mokat.
- Nedrįsk iš manęs juoktis! tu, lietuviškoji kiaušlė!
- Ką girdžiu! kiaušlė! mane prakalbėjo ir tai dar rusiškai! Tikrai šį tą bemokanti! O ką dar mokai? Nusisnypšti? į rankovę? a?
- Tu mane koneveiksi? Aš tau parodysiu! sukin syn! — ir su tais žodžiais vaikėzas įkibo Jonui! į plaukus. Mergytės sukliko. Bet Jonukas netikėtai stipriai pasipriešino: suėmė bošėvikiuką į glėbį, parito žemėn, atsiklaupė ant jo keliais ir paleido indėnišką karo klyksmą pagal visas Fenimoro Cooperio taisykles. Nugalėtasis raitas, kaip gyvačiukas, stengdamasis išsivaduoti. Bet lietuviškasis indėniukas jį stipriai, oors šaltakraujiškai laiko.
- Linksmaplautis tą įvykį dėmesingai stebi itin dėl to, kad jo Jonukas viršų ima. Iš to malonaus siaubo paukštėlis šturpulingai purtos. Mat, kaip! ir tie stačiaieiviai bemoka vykuliai pasikutuoti! Taip! taip! gerai! gerai! Ir jis karingai turtomai čirkšnoja. Pats įsikisų, kad imanytų...
- Pušti! paleisk! — švokščia bošėvikiukas. Bet Jonukas tik juokias. Neįstengdamas nieko kito priešui padaryti, pulintysis kažkaip sugrėbia dantimis ir sukanda jam pirštą. Kad ir suskandė, bet niekis: Jonukas suima vaikėzą už naku, prispaudžia galvą prie žemės ir juokias, visiškai nuniklėjęs piktą priešininką. „Kaip gyvačiukui prirėmia kraup prie žemės!“ — prisimena jis paaugusiųjų palyginimą.

Visai nugulėjim nebelleka nieko kito, kaip imtis visų silpnųjų ginklo — pravirkti.

Iššvydęs priešą visai sutirpus, Jonukas jo pasigailėjo — paleido.

Tas nesikelia, tik sėdas ir žlumbia, rūgščiai bambėdamas: — Palukėk, aš tau parodysiu! Pasakysiu papai! jis pasiskųs NKVD — ir jus visus išves ten, kur varnas nėra kaulų nešes!

Linksmaplautis susimąstė. Ana ve kaip! Tą mielą berniuką su sesute ištrėms ten, kur net toks didelis ir drąsus paukštis nedrįsta skristi. Tur būt, ten labai bloga... Gaila tu stačiaievių... Na, betgi ir netikės tas vaikėzas: taip bjauriai keršyti kitam, kai pats kaltas! Kažin, ar visi tie atėjūnai tokie?.. Ir kas toks tas Enkavėdė? Tur būt, dar piktesnis už kituos atėjūnus... Kaip gera, kad man netenka jų būgštauti: jie nieko negali man padaryti; pagaliau ne nekrepia į mane dėmesio. —

Ir žvirblėlis liūdnomis akimis palydėjo bebėgantį savo tėvui skųstis bošėvikiuką.

O po poros savaičių vieną popletę teko jam dalyvauti žiūrovu tokiam reginy: prie šių namų privažiavo juodas uždaras automobilis; išlipo du šautuvuoti kareiviai; paskui juos išsiriti apvalinai kumpanos (o žvirblis juos puikiai užuodžia iš tolo), už diržo užsikisęs nedidelį šaunama kotą (ir žvirblis jau gerai pažįsta); visi trys eina pas namų šeimininką; po valandėlės pasigirsta namuose moters verksmas ir vaikų klyksmas; dar po valandėlės, pasirodo, išėina pro duris tas pat kumpanosis, paskui jį du kareiviai vedas išblyškusi šeimininką; nori jį palydėti žmona su vaikais; bet kumpanosis agniai surinka: — Atgal! kambari! Ir kad ne cyp! Ar matot štai ką! Ir parodė beraudantiems šaunamąjį kotą. Liūdna pasidarė Linksmaplautis. — Kaip gera, kad aš dabar ne stačiaievis! —

Palukėk, žvirblėli, prieš ir prie tavęs! Tiesa, dar nevelkiai, kol suės mūsų krašte visą valgomąją gyviją, kaip skėriai augmenis, ir bepalkis žmonėms valgyti varnas bei jus... O iki tai ateis, prispaus kitus gyvulius bei paukščius, kur yra pasidavę tarnauti stačiaieviams: užves stachanovišką gamybą — ir gaus karvės duoti pieno tiek, kiek neįstengia, o vištos — dėti kiaušinių dukart daugiau, negu gali.

Atsimena Čirikšas (buvo tai jau žiemą), skrido jis pasižiūrėti, kas nauja Naujajame mieste (o naujienas žvirblėlis mėgsta beveik tiek pat kiek lesa), nors ir truputiuką mažiau, kaip stačiaieviai). Skrenda jis žvalgydamasis Laisvės Alėja ir štai regi Teatro sodely nematytą vaizdą: netol gatvės kabo ant virvutės... višta! Kas čia per pokštas? Kaip ta kvailė čion pakliuvo? Juk vištoms čia ne vieta: čion gali

jeiti vien stačiaievių ponai ir ponios, nors jos būtų ir tikros vištos...

Neapsakomai susidomėjo Čirikšas ir nutūpė šalia pakartosos. Tupi, veizdi ir galvoja pasipurenęs, kas čia jį būtų pakoręs ir dėl ko...

Mato: prie to pat medžio, žemiau vargšės kojų, pšisegtas, baltas popierius, o jame juodi rašmenys... Čirikšas nutūpė arčiau, stengias suprasti, ką tie rašmenys reiškia... Nieko negali suvokti. Mat, nors jis ir daug ko žino, bei moka, betgi skaityti dar nesurojo išmokti.

Tuo tarpu, pritraukti nepaprasto reginio, emė rinktis prikarkuoklės stačiaieviai. Gerai, mąsto žvirblis, gal per juos ką sužinosiu.

Ir tikrai, sužinojo. Vis dėlto stačiaieviai šį tą bemoka, ko žvirbliai nemoka.

Štai susirinko jų būrelis; vienas garsiai skaito, kiti atsidėję klausos... Ūmai praveržia nesulaikomas juokas. Bet žmonės tuoj pat vėl lyg tartum susigriebia, apsižvalgo ir nutyla... Kas gi ten buvo parašyta? Čirikšas klausė ir savo ausimis netikėjo. Ar tik kartais anas skaitytojas nejuokavo? Bet ne: per daug jau rimti veidai tų stačiaievių pasidarė, kai jie nutilo ir nūn stovį susikaupę ir nulūdę, kaip žvirbliai rudenį prieš darganas ir šalnas... Tartum prie brangios giminės kapo... Giminės? Kas žino?...

O popieriuje buvo parašyta štai kas:

— Aš, žemiau pasirašiusioji višta, visiems, kam tai įdomu, skelbiu, kas seka: prašau nieko nekaltinti dėl mano mirties: aš pati, savo laisva valia ir gerai apsigalvojusi, nusizūdžiau, pasikardama ant šitos štai šakos, pirmiau parašiusi nagu šitą raštelį. Nemanykite, kad čia vien raudonas rašalas: ne, čia širdies kraujas... O nusizūdžiau dėl to, kad liaudies vyriausybė pareikalavo iš manęs po du kiaušinius kas dieną, ko aš neįstengiu išpildyti, kad ir kažin kiek stengiuos. Vadinasi, esu nepriaugusi iki stachanoviškųjų TSRS vištų ir pati pasišalinu iš laimingosios Stalino žemės.

Raiboji Višta

Linksmaplautis gailingai papuro. „Vargšai jūs, stačiaieviai ir visi jūsų kūniųščiaviečiai vergai! Atrodo, visus jus privers dėti kas dieną po du kiaušinius arba, greičiausiai, teks jums visiems pasikarti!“

Paskui su pasigailėjimu žvilgtėrėjo į pakaruoklę ir karčiai tarė: — Ech, tu, kvailoji višta! Būtu meil laisvai skraidžiai, kaip štai mes, laisvieji žvirbliai, — nebūtu meil dabar bekabant ant sausos šakos! Pasipurtė Linksmaplautis, nusikratė lūdesius ir nupuzinojo namo la, kur, kad ir plika, ir šalta, užtat laisva.

jeiti vien stačiaievių ponai ir ponios, nors jos būtų ir tikros vištos...

Neapsakomai susidomėjo Čirikšas ir nutūpė šalia pakartosos. Tupi, veizdi ir galvoja pasipurenęs, kas čia jį būtų pakoręs ir dėl ko...

Mato: prie to pat medžio, žemiau vargšės kojų, pšisegtas, baltas popierius, o jame juodi rašmenys... Čirikšas nutūpė arčiau, stengias suprasti, ką tie rašmenys reiškia... Nieko negali suvokti. Mat, nors jis ir daug ko žino, bei moka, betgi skaityti dar nesurojo išmokti.

Tuo tarpu, pritraukti nepaprasto reginio, emė rinktis prikarkuoklės stačiaieviai. Gerai, mąsto žvirblis, gal per juos ką sužinosiu.

Ir tikrai, sužinojo. Vis dėlto stačiaieviai šį tą bemoka, ko žvirbliai nemoka.

Štai susirinko jų būrelis; vienas garsiai skaito, kiti atsidėję klausos... Ūmai praveržia nesulaikomas juokas. Bet žmonės tuoj pat vėl lyg tartum susigriebia, apsižvalgo ir nutyla... Kas gi ten buvo parašyta? Čirikšas klausė ir savo ausimis netikėjo. Ar tik kartais anas skaitytojas nejuokavo? Bet ne: per daug jau rimti veidai tų stačiaievių pasidarė, kai jie nutilo ir nūn stovį susikaupę ir nulūdę, kaip žvirbliai rudenį prieš darganas ir šalnas... Tartum prie brangios giminės kapo... Giminės? Kas žino?...

O popieriuje buvo parašyta štai kas:

— Aš, žemiau pasirašiusioji višta, visiems, kam tai įdomu, skelbiu, kas seka: prašau nieko nekaltinti dėl mano mirties: aš pati, savo laisva valia ir gerai apsigalvojusi, nusizūdžiau, pasikardama ant šitos štai šakos, pirmiau parašiusi nagu šitą raštelį. Nemanykite, kad čia vien raudonas rašalas: ne, čia širdies kraujas... O nusizūdžiau dėl to, kad liaudies vyriausybė pareikalavo iš manęs po du kiaušinius kas dieną, ko aš neįstengiu išpildyti, kad ir kažin kiek stengiuos. Vadinasi, esu nepriaugusi iki stachanoviškųjų TSRS vištų ir pati pasišalinu iš laimingosios Stalino žemės.

Raiboji Višta

Linksmaplautis gailingai papuro. „Vargšai jūs, stačiaieviai ir visi jūsų kūniųščiaviečiai vergai! Atrodo, visus jus privers dėti kas dieną po du kiaušinius arba, greičiausiai, teks jums visiems pasikarti!“

Paskui su pasigailėjimu žvilgtėrėjo į pakaruoklę ir karčiai tarė: — Ech, tu, kvailoji višta! Būtu meil laisvai skraidžiai, kaip štai mes, laisvieji žvirbliai, — nebūtu meil dabar bekabant ant sausos šakos! Pasipurtė Linksmaplautis, nusikratė lūdesius ir nupuzinojo namo la, kur, kad ir plika, ir šalta, užtat laisva.

Atrodo, jau nebetoli paskutinė progą, kad jos turi tarti galutiną žodį: Aš J.A.Valstybės galutinai nebesidomiu Kinija arba jos suaktyvina savo politiką jos atžiliu. Visi argumentai kalba už pastarąją tezę.

Imant visą Kinijos problemą, reikia žinoti, kad iki 20 š. pradžios šis kraštas, ir ne be savo kaltės, buvo bet kurio kito krašto įrankis be jokios kieno nors atsakomybės. Visi norėjo pajoti ant to krašto, tačiau niekas juo nesirūpino. Svetimos dvasios įtakoje tauta suskilo interesų grupėmis, klilkomis ir sąmokslininkų bei korupcionierių interesų sferomis, o taip pat ideologinėmis ir dogmatinėmis bendruomenėmis. Kinijoje liko skurdas ir vargas, socialinė nelygybė ir viduramžių politinės kultūros (Nukelta į 4 pusl.)

KULTŪRINIS GYVENIMAS

Kultūrinėmis temomis

J. Cicėnas

Tai mūsų gyvybės liudininkai. Bevertant naujausią Lietuvos Bibliografijos Tarnybos biuletinį, kyla laug minčių, kurios prašytos pasidalinamos su skaitančiąja visuomenė. Visų pirma kas ta Tarnyba? Tai bibliografo A. Ružancovo triušo ir pastangų kūrinys. Kai daugis dar rankiojosi patogesnes sąlygas tarpukariui praleisti ir rūpinosi paurusi rūbėlį ar pašlijusią sveikatą sutaičyti arba ieškojo giminių ir giminių giminių užeuropuose, — Memmingene 1945 m. lapkričio 11 d. tykia pamažu pradėjo dirbti Lietuvos Tremtinių Bibliografijos Biuras (pirminis Lietuvos Bibliografijos Tarnybos vardas). Tai jokia vaizba! — kaip iš pašalinų žmonių teko patirti, dažnas nusišypojo ir su pasigallėjimo pilnu žvilgsniu apmetė lauzą, kuriame pradėta lietuviškųjų knygų ir brošiūrų registravimas.

Šiandie, kai Tarnyba budi knygos tarnyboje jau trečiuosius metus, mata ateisimų kartų vardu pasakytį auoširdus ačiū, bet reikia šitas patangas kaip galima konkrečiau parremti. Mūsų dienos kultūrai ir jos vertybėms yra didžiai nepalankios. Atominė era vieną gražią valandą gali mūsų kartą nustumti ir urvinio žmogaus padėti. Te bent dokumentas liks, kad mūsų politinė emigracija, ypač jos kultūrininkų sluoksniai, nesėdėjo sudėję rankas, dirbo didele kantrybe ir pusiausvyra. Jei knyga būtų, paliks bent metrikų ištrauka. Ir rimtai pasielgė LTB Kultūros Tarnyba, 1948 m. vasario 12 d. raštu įgaliojusi Lietuvos Bibliografijos Tarnybą, gavusi naują spaudinį, surašo jo metrikus ir patį spaudinį persiunčia Lietuvos Bibliografijos Archyvui Šveicarijoje. 1947 m. tokių siuntų pasiūsta net 75, viso per 100 kg. Nealonu patirti, kad atsiranda kai kurių leidėjų, kurie dar iki šiol nesupranta Lietuvos Bibliografijos Tarnybos uždavinių rimtumo ir nepripažįsta savo spaudinių. Tarnyba pateidauja gauti po 2 egz. kiekvieno spaudinio. Man dedas, tai turėtų būti ne našta, bet kiekvieno leidėjo ambicijos dalykas.

Lietuvių Bibliografijos Tarnybos

pranešimu, tremtyje esame išleide apie 600 knygų ir brošiūrų. Tai jau apie 50% metinės Nepriklausomos Lietuvos normos. Zinant mūsų dienų sąlygas, tai didelis pasiekimas. Juk knyga yra mūsų gyvybės liudininkas. Sava knyga — tikriausias mūsų išlikimo laikas.

600 knygų ir brošiūrų — tai juk per 40.000 spausdintų puslapių. Tai penas, kuriuo penima siela nepalūžta, nors tuo pat metu trupa sostai, suira traktatai, keičiasi sistemos. Tai žmogaus „aš“, kuris žvelgia pirmyn pro griuvėsius, pro dar neapžėlusius apkasus, pro visą negandą, kuris, iš Rytų atslinkdamas, supa tautas ir gresia sunaikinimu visai krikščioniškajai kultūrai ir civilizacijai.

Sakyk, malonu būdavo parymoti ant močiutės darželio tvorelės palei diemedžio krūmą. Su tokiu pat jausmu tremtyje rymima prie vartelių į gėlyną, atseit, prie Lietuvos Bibliografijos Tarnybos biuletenio. Ypač didžiai guvu, kai žmogus pamečiui žvelgi į mūsų knygos puslapius. 1945 metais išleistų knygų ir brošiūrų bendras puslapių skaičius yra 4.940, 1946 m. jau 14.707 puslapiai, 1947 m. net 18.341 puslapis.

Iš 1947 metais išleistų spaudinių pirmoji vieta tenka dailiajai literatūrai — 63 pozicijos (jų tarpe: 22 poezijai, 13 romanui, 12 vaikų literatūrai, 3 dramai ir t.t.). Antrąją vietą užima religija su 35 pozicijom, trečiąją — socialieji mokslai su 24 pozicijom, ketvirtąją — kalbamokslis su 23 pozicijom (deja, iš jų gimtąjį kalbą vos 6 pozicijos).

Šiomet per pirmąjį mėnesį jau pasirodė 14 spaudinių. Lietuvos bibliografijos tarnybos žiniomis, jau parengta ar baigiama rengti spaudai 194 spaudiniai, atseit, jei nebus kokių „netikėtumų“, 1948 metais vėl žymiai pirmyn pasistūmėsim.

Tarkime: sėkmės leidykloms!

Pradėję pasikalbėjimą apie lietuviškąjį spausdintą žodį tremtyje, būtinai turime sustoti ties didžiuoju spaudos varikliu, t. y. ties leidyklo- mis. Nuo leidyklų sumanimo ir pajėgumo juk pareina visa neperiodinių spaudinių pažanga. Kurį metą pir-

mavo be konkurencijos J. Lenkaičio „Patria“, o dabar iškyla rimtų „konkurentų“ iš Sulaičio „Sudavijos“ ir kt. leidyklų pusės. Žodį „konkurentas“ imu į kabutes, nes spaudinių produkcijoje, ne rinkoje, nėra neapdairių varžybų ir spekuliatyviųjų ambicijų, čia pranašaujamosi vardatos Lietuvos ir jos kultūros egzistencijos užtikrinimo. Čia leidėjai ne konkurentai, bet bendro žygio partneriai. Skaitančioji visuomenė leidėjus gerbia už kiekvieną naują spaudinį.

„Sudavijos“ pažangą žymiai trik-

(6) Didžios poetės didi tragedija

A. GIRKANTAS

Kad Salomėja Neris troško Lietuvos laisvės, o ne Sovietų Sąjungos pergalės, mes dar ryškiau matome iš kitų jos eilėraščių „Myli sakalas mėlyną laisvę“. Šis eilėraščių, parašytas Maskvoje 1944 m. tuo laiku, kai raudonoji armija jau buvo priartėjusi prie Lietuvos sostinės Vilniaus. Ji rašo:

Ir tegu pavadoja tau duona
Didelės tavo meilės daina.
Krašto laisvę vaduojam, —
Pailsėti bus laiko gana.

O kvatokite, naktys, kvatokit
Jūs perkūniško keršto juoku!
Šiandie toki! Rytoj mes kitoki!
Šaunūs broliai žaliųjų miškų!

Čia, rodos, viskas aišku ir be komentarų. Salomėja Neris nuoširdžiai myli laisvės siekiančius lietuvius partizanus, šaunius brolius žaliųjų miškų. Ji jautė, už ką ir dėl ko tie partizanai kovoja ir teisingai juos apibūdina jų pačių žodžiais:

Šiandie toki! Rytoj mes kitoki!
Šaunūs broliai žaliųjų miškų!

Bolševikai didžiąs Lietuvos partizanais, kurie drąsiai kovės prieš jų vadinamus „hitlerinius grobikus“, tačiau kai į Lietuvą įžengė „stalininiai grobikai“, jie tuojau savo ginklus atkreipė ir prieš juos. Ir šandien bolševikams Lietuvos partizanai, Lietuvos laisvės kovotojai, nebe „šaunūs broliai žaliųjų miškų“, bet banditai, kuriems sunaikinti prisireikė šimtų tūkstančių NKVD.

Aukščiau cituotame eilėraštyje Salomėja Neris šaukia, kad kvatotu naktys perkūniško keršto juoku. Kam tas kerštas taikomas? Rodos, aišku: Lietuvos laisvės priešams. Ne tik tiems priešams, kurių kaktos pažymėtos kaukuolės ženklai, bet ir tiems, kurie, penkiakampe raudona žvaigždė nešdami, kūjo ir piautuvo ženklai savo žygius paženklinę naikina žmones ir tautas. Iš Lietuvos priešams keršto pritvinkusių Salomėjos Neris eilėraščių minėtinas „Odiseja“, kuriame ji sako:

Ar duotą žodį aš tęsėjau,
Kaip gali jį tęsėt žmogus?
Tu pasakyk man, Odisejau,
Koks kraujo skonis?... Ar svaigus?

Tu, rodos, gėrei jį kaip vyną
Ir keršto svaiguly svaigai, —
Tu mindai priešus į purvyną,
Užsimaskavęs neblogai.

Aš moteris — tik Odiseja, —
Manęs Homera! neminėsi.
Bet aš mokėsiu būt teisėja
Skriaudikams mano giminės.

Iš šio eilėraščio matome, kad Salomėja Neris nori būt panaši į Odiseją, kuris, keršto svaiguly svaigdamas, mindė priešus į purvyną, užsimaskavęs neblogai. Atsiminkime čia taip dažnai bolševikų raštuose vartojamą žodį nukaukti (demaskuoti, nuimti nuo žmogaus kaukę, slepiančią tikrąjį jo veidą). Ir šį eilėraščių beskaitant, mums nenoromis kyla mintis, ar tik nebus bolševikai ir Salomėja Nerį demaskavę, tai yra pamatę jos tikrąjį lietuvių patriotės veidą, lietuvių, kuri ne tik savo širdies gilumoje, bet ir eilėraščiuos sakė:

Bet aš mokėsiu būt teisėja
Skriaudikams mano giminės.

Salomėja Neris, neblogai užsimaskavus, sugėbėjo daug rūščios tiesos ir baisaus keršto pasakyti Lietuvos priešams. Mes ir šandien drąsiai su ja kartojam:

Te akmeniu duona pavirs
Ir dienos — bežvaigždėm naktim,

dė bendras visam mūsų kultūriniam gyvenimui grizas, tai priverstinis gyvenamosios vietos kaitelėjimas. Dabar „Sudavija“ apsisoto (ar ilgam?) Augsburgė. Literatūros premijų pasiskyrimo šventė podraug yra ir leidykloms pripažinimo diplomai. Šiomet „Sudavija“, nors ir ne oficialiai, premijuota už Pulgio Andriūšio „Anoj pusėj ežero“ ir L. Dovydeno „Gyveno kartą karalius“. Kaip tenka patirti, „Sudavija“ yra šimet pasirodusi perspausdinti keletą mūsų įžymiųjų klasikų raštų tomų.

Be „Patrijos“ ir „Sudavijos“, dirba kiek gali „Atžalynas“, L. Vismanto „Vanta“, neseniai išleidusi B. Brazdžionio „Šiaurės pašvaistę“, J. Aisčio „Pilnatį“ ir kt. Iš savaitraščių pastangomis parūpinamų knygų pirmą vietą užima „Mūsų Keltas“:

Juoduojū maru teišmirs,
Kas nori mums laisvę atimt!
(189 psl.)

Arba štai vėl eilėraštyje „Tegu tave skradžiai“ Salomėja Neris pranašingai nusakė šių dienų bolševikų okupuotos Lietuvos kilaikų valzdą. Tik įsijauskime:

Pavasarių daug, Lietuva,
Regėjai baltų, žydinčių. —
O šiandie pražilus galva
Tau svyra nuo švino minčių.

Ramina giedriais rytmečiais
Lakštute, bet tu nerami, —
Kad vieskeliais tavo plačiais
Linguoja būriai svetimi.

Ištremis tavo brangius vaikus,
Ištūstins miestus ir sodžius.
Tik vėjai laisvi po laukus
Tau šermentis švilpaus graudžius.

Išskristi bifelė bijos
Į saule, į žiedą obels, —
Gal tyko nelaisvė ir jos?
Kas priespaudą šitą pakel!

Kalba mylimoji klajos,
Lyg ta tremtinė be namų, —
Klegės svetima vietoj jos
Įnirtusio šuns lojimu.

(188 psl.)

1940 m. vasarą mūsų literatūrai mirusi poetė Salomėja Neris, pasibačiusi po bolševikų rojų, pamačiusi bolševikų užgintų žmonių neišpasakomą skurdą ir skausmą, išitkinusi, kiek žmogui yra brangi laisvė, jau 1943 m. vėl pradėjo atgimti, kaip poetė ir juo toliau, juo labiau jos eilėraščiuose poezijos — poezijos, šaukiančios tautą prie laisvės, prie tokios laisvės, kuri savo žemėje negali pakelti jokio svetimo jungo. Ar toki Salomėjos Neris poezija galėjo patikti Lietuvos priešams, kuriems ji 1940 metų vasarą savo lyrą iškeitė į agitatorės bloknota? Aišku, kad ne. Kas bolševikams nepatinka, kas neina su jais, tas turi išnykti. Kurios prastystas privertė Salomėją Nerį pasitraukti iš gyvųjų tarpo, mums šandien sunku suprasti. Bolševikiniam „rojuje“ žmonės staiga dingsta. Kas buvo jų nuolatinis priešas, tas dažniausia dingsta be žinios, kas jiems buvo pastarhaves, bet nuo jų pradėjo nuklysti, tas miršta „vėžių“, širdies liga“ ar kuria kita „staigia mirtimi“, tas iškilmingai palaidojamas, kad nebūtų jokio įtarimo.

Mirė ir Salomėja Neris. Bet ji ir iš kapo savo eilėraščių „Mes atvadu-

1947 ir 1948 metams kalendoriai, F. Kiršos „Tolumos“ (premijuotos), V. Alanto dramos ir t. t.

Tur būt, pareikšiu ne tik savo, bet visų didelę silpnbę: gavus naują laikraštį, nekantriai ieškoti žinių apie pasirodysimas knygas. Ta ir ta išeis, ir, rodos, prašokęs laiko tarpą, jau turi rankose naują, dar spaus-tvės dažais tebekvepiančią, knygą, atitrūkstį nuo pilkos kasdienybės reikaliukų ir šnekiesi su knygoje sukaupta išmintimi; taip tada gera ir giedra, ir naujų jėgų pritvinsta, ir kliūtyms mažta, ir džiugu, prasminga gyventi, maštyti ir naujas sustiprinančias išvadas daryti. Knyga juk iš visko išvietintam žmogui pats iš-tikimasis bičiulis ir palydojas šių dienų pasaulyje, kuris dreba ir siūbuoja...

sime tave“ šaukia savo tautą į kovą su okupantais:

Kovon, draugai! Kuris sukluo..
Šimtų šimtai už jį kovos.
Pirmyn! Kaip malda snibžda lūpos
Brangiausia varda Lietuvos.
Sukaustyta vergijos pūnčiais
Ją priešai varosi gatve...
Širdy mums tavo kančios, —
Mes atvaduosime tave!

Kur tu, tėveli senas mano?
Broluži jaunas, kur dingai?
Išėjo naktį partizanai —
Budėjo vėtra po langais.

Tai Lietuva į kovą kyla, —
Greit okupantų nebėlikas.
Dainuoja partizanų šilas:
Laisva bus vėl brangi šalis!

(201—202 psl.)

(Pabaiga)

Sol. Rutenis - Australijon

Šiomis dienomis iš Fellbach'o stovyklos į Australiją, be keletos kitų tautiečių, išvyksta ir Innsbrucko operos solistas Paulius Rutenis, kurs š. m. II 28 d. Fellbacho tautiečių bendruomenel davė atsiveikininimo koncertą.

Turiningoje programoje, nuolatinei solisto akomp. Charlotte Berikove pasakoma skurdą ir skausmą, išitkinusi, kiek žmogui yra brangi laisvė, jau 1943 m. vėl pradėjo atgimti, kaip poetė ir juo toliau, juo labiau jos eilėraščiuose poezijos — poezijos, šaukiančios tautą prie laisvės, prie tokios laisvės, kuri savo žemėje negali pakelti jokio svetimo jungo. Ar toki Salomėjos Neris poezija galėjo patikti Lietuvos priešams, kuriems ji 1940 metų vasarą savo lyrą iškeitė į agitatorės bloknota? Aišku, kad ne. Kas bolševikams nepatinka, kas neina su jais, tas turi išnykti. Kurios prastystas privertė Salomėją Nerį pasitraukti iš gyvųjų tarpo, mums šandien sunku suprasti. Bolševikiniam „rojuje“ žmonės staiga dingsta. Kas buvo jų nuolatinis priešas, tas dažniausia dingsta be žinios, kas jiems buvo pastarhaves, bet nuo jų pradėjo nuklysti, tas miršta „vėžių“, širdies liga“ ar kuria kita „staigia mirtimi“, tas iškilmingai palaidojamas, kad nebūtų jokio įtarimo.

Mirė ir Salomėja Neris. Bet ji ir iš kapo savo eilėraščių „Mes atvadu-

solisto akomp. Charlotte Berikove pasakoma skurdą ir skausmą, išitkinusi, kiek žmogui yra brangi laisvė, jau 1943 m. vėl pradėjo atgimti, kaip poetė ir juo toliau, juo labiau jos eilėraščiuose poezijos — poezijos, šaukiančios tautą prie laisvės, prie tokios laisvės, kuri savo žemėje negali pakelti jokio svetimo jungo. Ar toki Salomėjos Neris poezija galėjo patikti Lietuvos priešams, kuriems ji 1940 metų vasarą savo lyrą iškeitė į agitatorės bloknota? Aišku, kad ne. Kas bolševikams nepatinka, kas neina su jais, tas turi išnykti. Kurios prastystas privertė Salomėją Nerį pasitraukti iš gyvųjų tarpo, mums šandien sunku suprasti. Bolševikiniam „rojuje“ žmonės staiga dingsta. Kas buvo jų nuolatinis priešas, tas dažniausia dingsta be žinios, kas jiems buvo pastarhaves, bet nuo jų pradėjo nuklysti, tas miršta „vėžių“, širdies liga“ ar kuria kita „staigia mirtimi“, tas iškilmingai palaidojamas, kad nebūtų jokio įtarimo.

Mirė ir Salomėja Neris. Bet ji ir iš kapo savo eilėraščių „Mes atvadu-

isgaliojo nauja demokratinė konstitucija,

kuri suteikia žmonėms iki šiol nežinotų laisvųjų piliečių lygybę prieš įstatymus, nežiūrint rasės, klasės, tikėjimo, lyties ir politinių išitkinimų skirtumų, saugoma privatinė nuosavybė, vykdoma žemės reforma, leidžiami nauji socialiniai įstatymai. Konstitucija skelbiama 36 m. Respublikai įsisteigus ir 23 m. Dr. Sun-Yat-Sen mirus. Ji pradeda demokratinę erą Kinijoje ir į ją sudedamos kinų tautos viltys.

Sovietų Sąjunga yra pripažinusi Mandžūriją Kinijai. Tačiau ji supranta, kad šis kraštas, o gal ir visa Kinija, būtų komunistinė. Ar Kinija arba tik jos geriausia dalis atiteks Sovietų Sąjungos global, priklausoma nebe tiek nuo pačios Kinijos, kiek nuo išorinių veiksnių. Sovietų Sąjunga veikia. Ar J.A.Valstybės gelbės ir ar išgelbės tą žmonių masę ir raudonojo potvynio bangų — štai glūdi Kinijos ateities raktas.

Kalbos kampelis

(Redaguoja Pr. Skardžius)

58. Ar nereikėtų daugiau susirūpinti lietuviškais techniniais terminais?

Taip, tuo dalyku reikia būtinai susirūpinti. Atitrūkę nuo savo gimtosios kalbos, daug kas dabar jau pradeda techninę terminologiją žaloti ko negalėtingiausiai; pvz. spaudos kalboje, atskiruose leidiniuose ir kt. jau galime sutikti: dūsen-vaikliai, dūsen-motorai, kurešliusas, droselis (pvz. Alf. Semėno „Radiotechnikos pagrinduose radiomechanikams“, Hana, 1947 m., 180 ir kt. psl.), litco viela (ib. 89) ir kt. Sitokie perlai mūsų techninę kalbą, suprantama, maito maitoja, ir mes į tai žiūrime visai abejingai, o tokių perlių vartotojai net nerasta nuo gėdos: jie neparodo nei kalbos jausmo, nei nuovokos, nei pagaliau paprasčiausio atsakingumo. O tuo tarpu reikia tik truputėlį nepatingėti pagalvoti, ir viskas gali būti žmoniškiau padaryta. Pvz. vok. Düse „susprausta, suspausta vieta pro kurią (variklyje ir kt.) veržiasi dujos, skystis (degalas) ar kuri kita skysta medžiaga“ lengvai gali būti pavadinta sprausmė; plg. eismė „eiga,ėjimas,takas“, lenksmė „ilinkusi, išikšusi, pievė, dirva palei upę, giria“, versmė „šaltinis“ (iš ver-smė, plg. verdėnė (šaltinis, versmė, verpetas) ir kt. Šalia to toliau gali būti lengvai vartojama: purkšlinė sprausmė „Zerstauberdüse“, siurblinė sprausmė „Pumpendüse“, vamzdžio sprausmė „Rohrdüse“, sprausminis variklis „Düsenmotor“ ir kt.

Vok. Schwingungskreis (elektrotechnikoje, radiotechnikoje), kurį vienai mėgina vadinti virpesių grandine, kitį virpančią grandinę (iš tikrųjų čia ne grandinė virpa, o tik joje vyksta virpesiai), gali būti be sunkenybės lietu-

viškai pavadintas virpmė (kirčiuotina kaip katė); dėl darybos plg. dėmė „padėtis, stovis; plėmas“ (šalia dė-ti), rikmė „apsirikimas, rikta“, tek mė (arba tēk mē) „tekėjimas; upės vaga“, trukmė „trukimas, vok. Dauer, prc. durėe“, sen. liet. tur mē „turtas, t. y. turimas daiktas, turimi daiktai“ ir t. t.

Vok. Kurzschluss versti trumpu sujungimu, trumpjungiū ar trumpgrandžiu, kaip. kad kai kas siulo, nevisai tinka, nes terminologiškai šitie vertimai kerblėškai atrodo ir nėra prasmingi bei patogūs. Kaip pirmasis dviem atvejais, taip ir šį terminą galime pavadinti trumpmė (kirčiuotina kaip katė); dėl darybos plg. trumpas: trumpmė, geras: germė „ko geresnė dalis“, sausas: sausmė „sausra“, smulkus: smulkmė, tankus: tankmė ir kt. Iš to jau gali būti sudaryta: trumpminė srovė „Kurzschlussstrom“, trumpminis švieslankis „Kurzschlusslichtbogen“ ir kt.

Pagaliau vok. Litze; anglų flex, prc. tresse, toron „iš pavieniū laibučių vielų sudarytas laidas“ gali būti pavadintas gyvosios kalbos žodžių vytulas: prijungtinis vytulas „Ausschlusslitze“, antenos vytulas „Antennenlitze“, „Litzenförmiger Leiter“ (vytlaidinis laidas arba vytinis laidas yra nevisai tinkami pavadinimai, nes iš dalies yra tautologiški iš dalies dviprasmiai) ir kt.

Iš šitų pavyzdžių matyti, kad norint ir techninę terminologiją galima daug ką žymiai žmoniškiau, lietuviškiau nusakyti. Būtų gerai, kad mūsų atitinkamų sričių specialistai tuo dalyku daugiau susirūpintų. Pirmoj eilėj pagedautinas nors trumpas techninės terminologijos žodynelis. Tad sukurskite, ponai, inžinieriai!

Karinė prievolė reikalinga taikai

PAREIŠKĖ NAUJASIS JAV GEN. ŠTABO VIRŠININKAS

AP praneša, kad JAV naujasis kariuomenės štabo viršininkas generalas Omar N. Bradley pirmojoje savo kalboje pareiškė, kad amerikiečiai gali taiką atsiekti šiuo ketveriopu būdu:

- 1) remdami Jungtines Tautas,
- 2) įvesdami visuotinę karą prievolę,
- 3) suteikdami Europai ir Azijai pagalbą ir
- 4) neteikdami patogumų toms tautoms, kurios mėgintų agresiją.

Jai šiandien pasaulis dar neįsivaizduoja agresijos baimės, tai esą tik todėl, kad karas iščiulpęs pramonę ir žmonijos jėgas ir todėl nusilpnėjęs jų galia. Tačiau jis pridūrė, kad nors išsėmimas laikinai ir apsaugos nuo staigios ar apgalvotos agresijos, vis dėlto ji sudaro naują ir aliamuojančią grėsmę. Jei nebus užkirstas kelias badui ir chaosui, suteiktai Europai ir Azijai pagalba, JAV teisią strategiškai pralaimėti.

Saugumas nebūsiąs laimėtas vien tik nepriklausoma tolimo skridimo aviacija, judančiomis saugumo pajėgomis ar laivynu, bet tikrai išbalansuojant visas jėgų grupes ir remiant Jungtines Tautas. Baigdamas gen. Bradley pabrėžė: „Mūsų geriausias užtikrinimas prieš kitą neišvengiamą karą yra universaliniame subordinaujame absoliutaus tautinio suverenitą tautų bendravimo“. (NYHT/JA)

ITALIJOS KOMUNISTAI RUOŠIASI

The New York Times spec. korespondentai pranešimu, Italijos komunistai ruošiasi perversmui, jei bus imieji balandžio 18 d. rinkimai nukryptų prieš juos ir jų sąjungininkus.

Perversmo baimė ypač padidėjo po to, kai daugelyje vietų susekta komunistų ginklų sandėliai.

Vyriausybė patvarkė, kad būtų sustensyvinata kontrolė per Adrijos jūrą, nes iš Jugoslavijos esą pergabena šaudmenų ir ginklų. Jugoslavai su padirbtais dokumentais gabena ginklus į Italiją. Parmos kapinėse rasta daug šaudmenų ir ginklų, net keturi prieštankiniai minų pabūklai. Visa tai priklauso komunistui. Kitoje vietoje pas komunistų

rasta sprogstamos medžiagos ir dujokaukių. Apskritai, komunistai ruošiasi rinkimams ir jų rezultatams. (m)

ARABAI ŽYDAMS PALESTINOJE NETAIKO KARO NUOSTATŲ

Atsakydamas į prancūzų laikraščio „Le Monde“ (1948. I. 15) klausimą, kaip elgiamasi su žydais belaisviais, pareiškė Tawzi bey Kowkij, arabų savanorių šefas: „Ginkluoti žydai imami nelaisvėn, beginkliai paleidžiami namo, sužeistieji paliekami gulėti kovos lauke, tas pat daroma ir su nukautaisiais, surankiojus jų ginklus, šaudmenis ir dokumentus“. Į priekaištą, jog šitoks elgesys nesiderina su karo nuostatais, arabas atsakė pažymėdamas, kad žydai nesanti tauta, kuri galėtų prilygti kinams ar amerikiečiams. „Mūsų akimis žiūrint, tai yra banditai, kuriems netaikantini jokie karo

vedimo nuostatai“, — baigė arabų savanorių šefas (2).

JUNGT. TAUTOS TIRS DARBO VERGUS

INS iš New Yorko praneša, kad JT yra gavusios atsisaukimą, kuriame prašomas JT tirti darbo vergų būklę, ypatingai Sovietų Sąjungoje, ir paskelbti faktus viešai. Atsisaukimą yra pasirašę per 300 dvasiškių, švietėjų, rašytojų ir darbininkų vadų. Atsisaukime tvirtinama, kad vergų darba dirba per 20.000.000 asmenų. Buvo pabrėžta, kad pirmiausia siūloma padaryti tyrinėjimą Sovietų Sąjungoje. Mažiausia pusę vergų yra Sovietų Sąjungos orbitoje.

Po pareiškimo, be kitų, yra pasirašę dar šie asmenys: senatoriai — Wayne Morse (R-Ore) ir Robert Wagner (D-D. 4), rašytojai — James T. Farrell, John Dos Passos ir Eugene Lyons bei darbo vadai — Walter P. Reuther ir Motthew Woll. (S&S)

Įvairios žinios

● Berlyno policija beveik visa komunistų rankose. Britų licenzijuotasis „Telegraf“ praneša, kad komunistai-socialistai iš 61 pagrindinių postų turi savo rankose 37, socialdemokratai — 12 ir likusius — kitos partijos. Beveik visas Berlyno policijos prezidiumas yra SED rankose, iš 15.000 policininkų — 70% priklauso komunistų vienybės partijai. (UP)

● 200 metų valdė Indijai britų daliniai apšaudė, palikdami ją britų dominija. (NYHT)

● Generalas J. McNarney, buvęs JAV okupacinių pajėgų viršininkas Europoje, pareiškė New Yorko, kad JAV negalintys pasilikti Jungt. Tautomis, bet esamos sąlygos JAV turinčios taip stipriai apsiginkluoti, jog „kitos tautos nesiskubintų su užpuolimu ant mūsų gyvybinių tautos reikalų, tikėdamos sulaukti stiprią kontra ataką“. (AP)

● JAV siūnčia Kinijai 1070 karo lėktuvų, kad ji galėtų palaikyti vidaus tvarką ir išpildyti tarptautinius įsipareigojimus. Be to, JAV specialiai ruošia kinus lakūnus. (DM)

● Prezidentas Trumanas spaudos konferencijoje yra pareiškęs, jog jam būtų malonu susitikti su premjeru Stalinu, bet tik tada, jei Stalinas atvyktų į Washingtoną. Dabartinė vidaus padėtis (rinkiminė kampanija ir tarptautiniai reikalai) jį sulaukia nuo kelionių. (AP)

● Naujoji Čekoslovakijos vyriausybė, kuri yra komunistų rankose, uždraudė 28 užsienio laikraščius įvežti, nors jie iki šiol Čekoslovakijoje buvo laisvai parduodami. Taip pat yra suvaržytas užsienio radijo siuntuvų naudojimas. (NYHT)

● Austrijos Valtybės sekretorius Ferdinand Graf išpėjo Austrijos komunistų partijai pareiškdamas, jog austrai jėga ginsią savo laisvę ir demokratiją. Dešiniojo flango piliečių partijos susirinkime jis kalbėjo: „Čia, Austrijoje, mes nesileisime kvailinami propagandos ar akcijos komitetų, sudarytų mažumos fanatikų. Kovoje dėl laisvės ir demokratijos mes būsim taip pat fanatikai ir, jei reikės, mes dėl jos kovosime. Vienintelis skirtumas tarp vadinamos piliečių demokratijos ir fašizmo režimų yra spalva — skonis vienodai kartus“. (AP/JA)

● Danų konservatorių laikraštis „National Tidende“ įšanginiame paraiškė, kad „pavojus Skandinavų kraštams artėja“. Švedijos spauda rašo: „Prištartinio Suomijos eilė. Ankščiau šiuos laikus atėjo sukaupti visas jėgas, kad apgintume laisvę ir tautinę nepriklausomybę kartu su svarbiausiomis demokratijos pajėgomis“. Švedų spauda rašo aliamuojančiai. (AP/NYHT)

● Specialiai iš Nürnbergo S&S praneša, kad Hitlerio viešpatavimo metu Auschwitzo koncentracijos stovykloje, kur buvo naudojamos dujos, buvo išžudyta per 4 milijonus žmonių.

● Auerbach'as, Auschwitzo gyventojas, paliudijo, kad iš nužudytųjų danų ir kitų vertybių buvę surinkta 33.000 kg aukso ir pasiūta į Reichsbanką. (S&S)

● Atskrido į Vokietiją 10 JAV oro tvirtinųjų B-29. Vien jų skrido per Islandiją ir Azorų salas, o kiti tiesiog iš Fort Worth. (S&S)

● S&S praneša iš Heidelbergo, kad PC IRO JAV zonos vyr. būstinė iš Heidelbergo apie kovo vidurį būsianti perkelta į Bad Kissingeną.

● Argentina pirkė iš D. Britanijos karinių lėktuvų už 20.000.000 svarų per paskutinius 9 mėnesius. Be 4 motorų Lincoln B, įsigijo 100 turbininių naikintuvų. Argentina nori turėti stipriausią aviaciją Pietinėje Amerikoje. (Reuters)

● Britų komunistai skundžiasi; jog Anglijoje atgryžas fašizmas ir antisemitizmas. (AP)

SPORTO ŽINIOS

Vėl dvi pergalės krepšinyje prieš amerikiečius

Mūsų krepšinio rinktinė, kurią sudarė koviečiai ir margiečiai, vasario 26 ir 27 d. buvo Garmisch-Partenkirchene ir ten laimėjo dvi pergalės prieš stiprias amerikiečių karių komandas. Šiuos du lietuvių ir amerikiečių karių krepšinininkų susitikimus stebėjo daugelis žiemos sporto mėgėjų bei St. Moritze dalyvavusiųjų iš įvairių pasaulio kraštų, kurie šiuo metu yra sugūžėję į Garmisch-Partenkirchena. Visi be išimties buvo sužavėti tikrai puikiu ir aukštos klasės lietuvių krepšinininkų žaidimu.

RINKTINĖ — ECES 54:34 (19:12)

ECES (European Command Engineering School) šiuo metu yra amerikiečių kuopų lygos Europos nugalėtojas. Nuo pat rungtynių pradžios veda mūsiškiai, pirmas ketvirtis baigiamas mūsų vyrų laimėjimu 11:5. Antrame ketvirtyje vaizdas nesikeičia, mūsiškiai laimi pirmą puslaikį pasekme 19:12. Trečiame ketvirtyje centru žaidžia Birutis, kuris nepajėgia uždegti dvimetrisio komandos dalyvio, ir amerikiečiai baigia lietuvius prisivytį, — pasibaigus trečiam ketviritui pasekmė tik keturiais taškais mūsiškių naudai — 32:28. Paskutiniame ketvirtyje minėta dvimetrisi amerikietį dengia jau Puzinauskas ir nebeleidžia jam daugiau pasireikšti, o be to, mūsų vyrai išvysto tikrai puikų žaidimą ir baigia rungtynes net 20 taškų skirtumu savo naudai. Galutinė susitikimo pasekmė 54:34 (19:12) mūsų rinktinės naudai. Mūsų rinktinės taškų pelnė: Grybauskas 21, Lauraitis ir Birutis po 10, Norkus I 9 ir Gailius 4.

RINKTINĖ — GARMISCH-PARTENKIRCHENO KARIŲ RINKTINĖ 50:31 (26:14)

Vasario 27 d. mūsiškiai stovėjo kovą prieš Garmisch-Partenkircheno apyg. amerikiečių karių rinktinę. Ir šį kartą mūsiškiams neteko abejoti laimėjimu. Pirmą puslaikį laimi mūsiškiai pasekme 26:14, o galutinė rungtynių pasekmė 50:31 (26:14) taip pat mūsų vyrų naudai. Taškų pelnė: Grybauskas 16, Puzinauskas 13, Birutis 9, Gailius 7, Norkus I 3, Gindauskas 2 ir Sventickas su Lauraičiu

0. Pažymėtina, kad amerikiečių eilėse žaidė ir vienas Amerikos lietuvis — karys Grabulis.

STALO TENISAS DILLINGENE

Š. m. vasario 29 d. buvo ukrainiečių suruoštas individualinis stalo teniso turnyras. Jame dalyvavo geriausi Dillingeno apylinkės vokiečių, ukrainiečių ir lietuvių stalo tenisininkai.

Moterų klasėje pirmąją vietą laimėjo žinoma dar iš Lietuvos laikų stalo tenisininkė Pauliukevičiūtė-Laikūnienė („Sakalas“), lengvai įveikdama visas savo konkurentes. Antroji vieta atiteko jaunai žaidikei Šliafartaitė („Sakalas“).

Vyrų klasėje nugalėtoju išėjo Bucholz (vok. SSV), šių metų Bavarijos jaunių meistris, finale įveikęs jaunąjį Liūgą („Sakalas“) 3:2. Trečiuoju liko Žulpa („Sakalas“).

Vyrų dvejetainį laimėjo Bucholz-Žulpa prieš Liūgą-Barkauską („Sakalas“) 3:1.

Nugalėtojai gavo gražias dovanėles.

KEMPTENO JAUNIAI — ŠIAUR. BAVARIJOS RINKTINĖ 60:50 (40:11)

Vasario 29 d. Scheinfelde Kempteno jaunieji krepšinininkai susitiko su Bavarijos rinktine, kurią sudarė Scheinfeldo, Hanau, Seligenstado ir Schweinfurto jaunieji krepšinininkai. Kempteniečiai pademonstruoja jų amžiumi puikų žaidimą ir visa galva viršija „šauriečius“. Pirmas puslaikis baigiamas kempteniečių persvara 40:11. Antrame puslaikyje, kad sudarytų didesni kempteniečiams pasipriešinimą, už Š. Bavarijos rinktinę išleidyti ir aikštėje ir du senoriai, turį jai per 18 metų amžiaus. Pasėkmė pavyksta Š. Bavarijos rinktinei gerokai sušvelminti, ir susitikimas baigiamas tik 10 taškų skirtumu kempteniečių naudai 60:50 (40:11). Už Kempteną žaidė ir taškų pelnė: Gildys 20, Eidėnas 10, Laukaitis 16, Gedgaudas 6, Muliohis 6, Vaičiūs 2 ir Pyragius su Mieželiu 0. Š. Bavarijos rinktinei — Mikulekis 6, Gruzdinskas 14, Zdansevičius 4, Puodžiūnas 4, Smolskis (senj.) 14, Bilėnas (senj.) 8.

amerikiečių, tačiau tas dar nereiškia, kad su tais kraštais yra ir slapto karinės sutartys.

Danijos dešiniųjų studentų organizacijos išleido atsisaukimą, ragindamos sudaryti tarptautinę antikomunistinę studentų sąjungą. -E-

● Į Maskvoje ruošiamą Lietuvos rašytojų dekadą išvažiavo eilė rašytojų, jų tarpe: Mykolaitis-Putinas, Paukštelis, Vienuolis, Korsakas ir kit. Kartu išvažiavo ir dainininkai Mažeika, Staškevičiūtė ir Gutauskas, Dainininkas Rauduvė Maskvoje suruošė lietuviškos knygos parodą, kurioje bus išstatyta 400 knygų ir 55 lietuvių rašytojų portretai. -E-

● Š. m. gegužės mėn. 7—11 d. Haagoje yra numatyta Europos Federacijos sąjūdžio konferencija, į kurią laukiama atvykstant per 800 atstovų. Dalyvaus šie kraštai: Britanija, Prancūzija, Italija, Olandija, Belgija, Luksemburgas, Šveicarija ir Skandinavijos kraštai. Pakvietimai busia pasiūst dar Vatikanui ir kai kuriems V. Vokietijos asmenims. (AP)

● Prancūzijos geležinkeliečių profesinės sąjungos pasitraukė iš komunistų įtakoje esančios CGT federacijos ir prisidėjo prie naujos antikomunistinės prof. sąj. organizacijos „Enro Ouvriere“. -E-

Skaitytojų dėmesiai

Turime atsiprašyti Gerb. Skaitytojų, kad ir šį laikraščio Nr. dėl nepasiekusių techninių sunkumų esame priversti leisti 6 psl., tačiau tikimės artimiausiu metu atsiekti papildintais Nr. MK Redakcija

Padėka

Viešai pareiškiu širdingą padėką Dievo Motinai tris kart Stebuklingajai Ingolstade už pagydymą. (3) Sofija Litvinienė

Baisus gyvenimas okupuotoje Lietuvoje

(Pradžia 2 pusl.)

36 000. Žydės išspuošusios. Vyrauja rusų kalba. Suėmimai vyksta toliau sena tvarka. Veža žmones į kasyklas, į tą pragara. Lietuvoje neliko nė vieno vyskupo. Neseniai išvežė paskutinius vyskupus: Matulionį ir Reinį. Dabar atėjo kunigų eilė. Juos sulimėnėja ir veža. Pasakojo, savo akimis matė, kaip Kašidorių kunigas, varomas rusų, du kartus suklupo. Jį mušė, kol jis pagaliau pasiekė vagoną. Mat, transportas į X. stovėjo arti ano, kuris turėjo važiuoti į Rusiją. Sako, balsu, džiaukintis, kad pasprukot. Provincijon baisu važiuoti, nes vyksta dideli suėmimai. Žalieji veikia. Vilniuje yra daug rusų invalidų, kurie sėdi gatvėse ir prašo išmaldos. Jei kas neduoda, jie pradeda keiktis. Vaizdas, sako, šurpūs. Žmonės labai nusiminę, išgelte, liūdni... Jei kas nors ne visą duoklę iš karto atiduoda, iš jo viską atima ir tokį asmenį vietoje sulima. Laukai neapsėti — tušti.

Pagaliau, štai sekančio to paties asmens rašyto laiško trumputė ištrauka, kuri apibūdina žydų veiklą Lietuvoje:

„J. draugė O. (žydė, buvusi su visa gimine vokiečių okupacijos laikais lietuvių slėpta ir išsaugota nuo gėtos ir sušaudymo. Dalis jos globėjų vokiečių laikais yra išstremti ir dabar gyvena tremtinių stovyklose Vokietijoje. K.) sveika ir linksma, laiminga ir gražiai atrodo. Dirba B. Vilniuje. Jos brolis irgi puikiai atrodė. Bene vyriausiasis gydytojas, nešinau, ar amžiumi ar stažu... Malonu, kad jie tokie inteligentiški, tik jau nosytė tai gerokai užrietė. Mūsų niekadoms neaplanko. Nemyli jie mūsų — ir nereikia. Mūsų jausmas jų atžvilgiu yra toks pats, koks ir senovėje... Ne tik jiedu, bet ir visa jų giminė pasikeitė, pasakysiu, į blogąją pusę. Kas prieš mus, ir mes prieš tuos“.

Pagaliau iš to paties laiško išryškėja, kad oficialiu keliu siųstų laišku didžiausia dalis iš Lietuvos ir į Lietuvą adresatų nepasiekia, nes cenzūros sulaukomi. Po kiek laiko lai-

škų iš užsienio gavėjams taikomos žiaurios represijos: tardomi, sulimami ir išstremiami nežinon. Be abejo, lygiai taip pat elgiamasi ir su tais, kurie susižino su artimaisiais ar pažįstamais, esančiais tremtinių stovyklose Vokietijoje.

Pagaliau, abiejuose minėtuose laiškuose yra aiškiai pasakyta tiems artimiesiems, kurie yra tremtyje vakarinėse Vokietijos zonose, jokių atveju nesvajoti apie grįžimą į Tėvynę prie dabartinių sąlygų, nes ten nelaukia nei joks pasigallėjimas, nei jokios išimties už „apsikrėtimą buržuaziniu raugu svetimos valstybės“ (žinoma, jei bolševikai nesurastų pas tokių grįžusį ir kitokių „prasikaltimų“). „Atrodo, kad ten likusieji lietuvių žinių apie tremtinius turi, palyginti, gausokai, tiklta oficialiai apie juos mažai kas tenori ką žinoti, nes bolševikams susekus, kad kieno nors artimieji ar pažįstami gyvena užsieniuose, tuojau pat pradedamos taikinti žiaurios bolševikiškosios priemonės.“

Šis autentiškas laiškas dar kartą turėtų būti išpėjimu visiems lietuviams tremtiniams nerašyti laišku į Lietuvą, kurie daugeliu atveju jų adresatams reiškia „bilietą į Sibirą...“ Kita vertus, labai maža dalis tokių laišku tepasiekia adresatus, ką patvirtina ir šitas autentiškas laiškas. Tik žmogus dažnai net pats nežino, už ką jis pradedamas tardyti ir persekioti. K.

Gerb. bendradarbiai prašomi, siunčiant iš svetimų kalbų vertimus ar straipsnius su ilgesnėmis citatomis iš svetimos spaudos, kartu su rankraščiu siųsti ir tekstą originalinėje kalboje. ● Redakcija nesunaudojū rankraščių nesaugo. ● Honoraras mokamas tik nuolatiniams bendradarbiams pagal susitarimą. ● Skelbimai talpinami tik iš anksto apmokėti. Skelbimai iki 10 petito eilučių — 20,- RM, toliau už kiekvieną eilutę po 2,- RM. Giminių paieškoms privalo būti apmokėti už kiekvieną paieškama asmenį po 4,- RM. Už skelbimus ir paieškėjimus pinigai reikia siųsti kartu su tekstu. ● Platintojai atsiskaito už kiekvieną numerį, pasilikdami sau 10% nuolaidos. Laikraščio gražinimai nepritimami. ● Prenumeratos mokėstis vienam mėnesiui 6,- RM, užsienyje — dvigubai, pridėdant pašto ir ekspedicijos išlaidas. Prenumerata įmokama už du mėnesius iš anksto iš stovyklose gyv. pavienių prenumerata nerūpinama. ● F'am-41 sąskaita: Konto Nr. 81. „Mūsų Kelias“, Bayer. Hypotheken- und Wechsel-Bank, Fil. Dillingen/Donau (13b) Nr. kaina 1,50 RM.

MUSŲ KELIAS

Išėina kartą savaitėje, ketvirtadieni; Dillingen a. d. Donau, Kapuzinerstr. 16 Vyr. Redaktorius D. Penikas Redaktorius Al. Laikūnas. Lithuanian Newspaper „OUR WAY“. Authorized by EUCOM HQ, Civil Affairs Division. Editor and publisher: Domas PENIKAS. Address: Dillingen/Donau, Kapuzinerstr. 16. Printer: Verlagsanstalt Manz, Dillingen/Donau. Population to be served: 10,000.

MŪSU KELIAS

LIETUVIŲ SAVAITRASTIS

DP įkurdinimas PC IRO pastangose

Nėra abejonės, kad iš okupacijos jungo išsprūdusių tautiečių ateities rūpesčių eilėje vieną iš gyvybingiausių vietų užima radimas tinkamų gyvenimo sąlygų, pastogės, kur tautos likutis galėtų būti išsaugotas nesužalotas ir nenustodamas reikiamo kovingumo visos tautos pastangose atkurti vėl valstybės nepriklausomybę. Tat negalime į įkurdinimo problemą žvelgti tik pašalinio stebėtojo akimis, nes juk tai mus visus tiesioginiai liečia. Negalima taip pat palikti visa tai privačių pastangų laimėjimams. Į įkurdinimo problemą privalome visi vienodai atkreipti tinkamą dėmesį ir visų vienodai turėtų būti dedamos pastangos, kiek jėgos ir teisių likučiai leidžia, kad ta problema nebūtų veleno likimo valiai palikta.

Ivertinant įkurdinimo problemas reikšmę tremtyje atsidūrusiai tautos daliai, pirmučiausia tebūnie leista gerb. MK skaitytos supažindinti su turima informacine medžiaga, liečiančia įkurdinimo klausimus, pirmučiausia, kiek ta problema yra parodžiama ir rodo susirūpinimo mūsų globojančios organizacijos, šiuo atveju PCIRO, sekantį kartą pereinant tiesioginiai prie mūsų pačių institucijų ir organizacijų pastangų šiai problemai spręsti.

Iš mūsų organizacijų atstovo PCIRO sesijos posėdžiuose, vykusiuose Ženevoje š. m. pradžioje, p. Dr. D. Jasaitis platus pranešimo aiškėja, kad plačių įkurdinimo užsimojimų klausimuose išskyla vis dar ir repatriacijos byla. Nors, apskritai, repatriacijos tempas yra žymiai sumažėjęs, bet pr. metų pabaigoje per mėnesį vis dar repatrijuodavo per 5.000 asmenų. Bet gi į pabaltiečių repatriaciją jau ir pati IRO žiūrinti skeptiškai, nes, jų apytikrėmis žiniomis, iš viso tėra repatrijavusių — latvių 2.400, estų — 1.200 ir lietuvių — 700. Ir nors jau galutiniai yra paaiškėjusi padėtis, jų pabaltiečiai prievarta nebus repatrijuojami, su visokiomis propagandos ir kitokių priemonių atakomis tenka vis dar skaitytis.

Įkurdinimas šiuo metu sudaro vieną pagrindinių PCIRO problemų ir tam uždaviniui atlikti smarkiai ruošiamasi. Jau nuo savo veiklos pradžios IRO yra įkurdinusi 117.000 asmenų, gi po š. m. liepos mėn. yra nusibrėžusi dar įkurdinti 234.400 tremtinių.

Masiniam įkurdinimui vykdyti IRO sudarinėja su atskiromis valstybėmis sutartis. Pagal tokias sutartis IRO jau turinti pasižadėjimus įvairių valstybių priimti per 400.000 asmenų. Sutarčių sudarymas dar nėra baigtas. Iki šiol sudarytosios neapima visų tremtinių. Gi vykdomasis atrankos kelias sudaro ne tik IRO posėdžiuose stambų diskusijų objektą, bet ir tremtinių masėje kelia vis didėjančio susirūpinimo. Iki šiol vykdomuosius įkurdinimo metodus

ir teisingai vadina ne įkurdinimu, o tremtinių rekrutavimu. Tuos rekrutavimus atliekančių svetimų kraštų misijų taikomi dėsniškai yra ne tik griežti, bet ir nesuderinami su humaniškumo reikalavimais. „Raumenų įkurdinimo“ metodai ne tik lėtina įkurdinimo tempą, bet smarkiai žaloja jau taip ne kokią tremtinių nuotaiką.

Iki šiol taikomieji „raumenų rekrutavimo“ metodai buvo iškelti IRO sesijoje paties IRO vykd. sekretoriaus, išryškintais šias neigiamas rekrutavimo detales:

- 1) Rekrutavimo operacijos taikomos tik individui, ne šeimai, nors IRO yra pakartotinai pasisakiusi už įkurdinimą šeimomis;
- 2) Šeimos principas netaikomas net tais atvejais, kada rekrutavimo misijos vyriausybė sutartyje su IRO yra tai akceptavusi;
- 3) Visi tyrimai ir formalumai netaikomi šeimai ir jos nariams;
- 4) Šeima negauna leidimo emigruoti tuo pačiu laiku, kaip šeimos galva. Prileidžiant, kad tai gal dabartinėmis aplinkybėmis ir negalima, turėtų būti tatau padaryta artimiausiu laiku;
- 5) Šeimai neleidiama vykti su šeimos galva, jei vienas šeimos narių neatitinka sanitarijų reikalavimų,

nors išvykstanti šeima galėtų pilnai tą sergantį šeimos narį išlaikyti;

6) Vengia traktuoti šeimą, kaip vieną darbo ir uždario procese. Pvz., šeimos galva, nepažįstas reikiamo amato, laikomas netinkamu emigracijai, nors kiti šeimos nariai turi įvairių specialybių diplomus;

7) Yra kraštų, kurie domisi tik labiausiai jiems reikalingomis žmonių grupėmis, visai nesidomėdami kitomis, kurių tarpe taip pat yra vertingų ir kvalifikuotų profesijų;

8) Mediciniškas apžiūrėjimas yra nepaprastai griežtas. Daugelis silpnės s sveikatos asmenų, kurių komisijos nepriima, yra pajėgūs atlikti eilę darbų ir užsidirbti pragyvenimui reikalingų lėšų;

9) Trukdo išemigravusiems greitu laiku gauti priėmusio krašto pilietybę;

10) Kol pilietybės jie negauna, siurinamos galimybės susirasti darbo;

11) Stato tremtinius į pavojų būti deportuotais;

12) Nelygūs ir aukšti vizų ir kiti konsulariniai mokesčiai.

Sesijos metu vykd. IRO sekretorius pareiškė daręs daug pastangų, kad visas tas neigiamybės pašalintų, bet tų pastangų rezultatus mes visi gerai žinome. Jau dabar stovyklose daug kur galime pastebėti, kad ima

vyrauti tas „neišsprendžiamasis likutis“ (reliquat insoluble), kurio taip baiminasi IRO. Ir teisingai galvojama, kad jei jau dabar taip sunkiai einasi su tremtinių įkurdinimu, tai kaip tas reikalas beatrodys, kai tiems „likučiams“ nebus jokios vilties rasti kraštą, sutinkantį teikti prieglaudą.

Tačiau iš tikrųjų su tais „likučiais“ jau nėra taip liūdna, kaip kad kieno galvojama. Norintieji galėtų ir jame rasti vertingo darbo ir ne tik darbo, bet ir kūrybai naudingo šaltinio. Tai patvirtina p. V. K. Schangnessy (Office Americain a'emploi de la main-d'oeuvre pareigūnas). Jis yra ištyręs 330.000 tremtinių profesinį pajėgumą. Tais tyrimais remiantis, jis tvirtina, kad 1/3 darbingų yra kvalifikuoti darbininkai, 1/4 yra žemės ūkio darbininkai ir labai žymus skaičius laisvų ir pusiau laisvų profesijų. To tremtinių darbingumo žinovo nuomone, tremtinių stovyklos yra didžiulis šaltinis pilnavertės darbo jėgos.

Kvalifikuotus darbininkus tremtinius jis vertina net aukščiau už tokius pat JAV darbininkus. Taigi, jei būtų taikomas šeimos neskaldymo principas ir vengiami kiti nereikalingi „emigracinio skryningo“ metodai, emigracija galėtų pasiekti daug efektingesnių rezultatų. Tai parodė ir Anglijos pavyzdys, kai iš ten nūvykusių 30.000 asmenų dėl nedarbingumo grįžo tik 90 (jų tarpe 51 nėsčia moteris).

Dr. D. Jasaitis savo pranešime daug reikšmės skiria visiemis šiemis įkurdinimo negalavimams pašalinti, t. v. lygus paskirstymo planui. Reikėtų, žinoma, tiksliau su tuo planu susipažinti, kad galėtume pasakyti, kiek jis priimtinas mūsų tremtinių ypatumams ir aspiracijoms.

Atskirą problemą dabartinėje

įkurdinimo akcijoje sudaro ir t. v. intelektualų-specialistų įkurdinimas. IRO gerai suprantanti tų specialistų kuriamame krašte įkurdinimo naudą ir jiems patiems ir įkurdinusiems kraštui. Bet iki šiol dar nėra tokio krašto, kuris būtų sutikęs juos priimti kaip tokius.

Tai problemai išsiskirti, kaip praneša Dr. D. Jasaitis, jau praeitais metais buvo sudarytas specialus komitetas, kurio pirmininku yra p. M. Jacobsen. Komitetas, pasiskirstęs pareigomis, pakvietė ir visą eilę ekspertų iš pačių tremtinių atstovų, jų tarpe ir Dr. Jasaitis.

Tas komitetas numato š. m. balandžio mėn. sušaukti Šveicarijoje tremtinių intelektualų atstovų konferenciją. Į ją vyks 2 iš britų, 14 iš amerikiečių ir 3 iš prancūzų zonos atstovai. Kiti bus iš Austrijos, Italijos ir kt. Pranešime pasakyta, kad tremtinių atstovus skirs Field Observer'iai, tačiau nepasakyta, ar toks skyrimas mums nežinomų Field Observer'ių duos garantiją, kad bus parinkti tinkami asmenys mūsų intelektualams atstovauti. Atrodo, kad kol ne vėlu, tuo klausimu turėtų susirūpinti ne tik veikiančios mūsų intelektualų organizacijos, bet ir tie veiksniai, kurie tuo reikalu galėtų savo žodį tarti. Kiekvienu atveju, toks tremtinių atstovų parinkimo būdas yra ir lieka diskutuotinu.

Yra jau numatyta ir provizorinė tos konferencijos darbotvarkė, kuri savo apimtimi ir problemų svarumu rodo, kad į ją tenka atkreipti didesnę dėmesį. Įvairių pakomisių sudarymas, numatytas toje konferencijoje, ir jų uždaviniai (pvz. patikrinti tremtinių intelektualinių sugebėjimų) rodo, kad tremtinių atstovai, įeiną į tas komisijas, turės taip pat parodyti ne mažą sugebėjimą ir lankstumą.

Kiek problematiškas beatrodytų specialistų ir intelektualų įkurdinimo klausimas, jam tinkamai pasiruoti niekuomet ne vėlu.

Kaip matome, ir šiuo metu dar sunku pasakyti, ar atein. metų IRO biudžete numatytoji įkurdinimui arti 60 mil. dolerių suma pateisins tuos pinigų inėšusių valstybių gerą valią ir norus įkurdinant pas save vis didesnę skaičių tremtinių, trokštančių ne tik susirasti tinkamą pastogę ir užuovėją, bet savo darbu ir sugebėjimais prisidėti prie atitinkamo krašto gerbūvio ir pažangos ugdymo. -j. m.-

Tarp keturių konferencijų

(Atkelta iš 1 pusl.)

grėsmės pavidalas vėl išskyla... Esant tokiai padėčiai Vakarinių Europos kraštų politinis ir karinis blokas yra būtinas.

Tarptautinė politinė padėtis yra rimta ir šią rimtį bei grėsmę padidina Sovietų Sąjungos vedamas „šaltasis karas“, kuris vis dėlto pareikalauja nemaža aukų. Suomijos likimas žiaurus. Jiems lieka nedidelis pasirinkimas — pasiduoti Sovietų malonei ar kariauti su jais. Ir vienu ir kitu atveju likimas vienodas — krašto ūkio sunaikinimas, tautos išprievartavimas ir degradavimas į primityvias gyvenimo sąlygas, kurios „klesti“ Sovietų Sąjungoje.

Suomija mėginanti laviruoti, pasiūlydama karinį pakta su D. Britanija. Ar šis jų žygis sušvelnins Stalino širdį ar priešingai paveiks. Greitai turės paaiškėti. Derybos pradėtos, nors dauguma parlamente pasisakė prieš karinį pakta su sovietais.

Turkija gyvena taip pat grėsmės dienas. INS iš Washingtono praneša, kaip rašo S&S, Valstybės departamentas pareiškęs, jog Turkija vis dar jaučia baimę dėl „staigaus užpuolimo“ iš Sovietų Sąjungos pusės ir kad įtempimas iš abiejų pusių tęsiasi. Tik Švedijos padėtis dabar esanti geresnė. AP iš Stockholmo praneša, kad „Švedijos situacija eventualiame konflikte yra geresnė negu per antrąjį pasaulinį karą“. Taip pareiškė buvęs gynybos ministras Skoeld. Savo pareiškimą jis grindžia tuo, kad „būsimasis karas vyks Viduržemio ir Vidur. Rytų srityje“.

Nors politinė situacija yra labai trapi, tačiau greitu laiku nelaukiama rimtos grėsmės. Artėja Italijoje rinkimai, kurie lems ne tik Italijos, bet ir kaimynų likimą, rodo didėjančią nervingumą politiniuose sluoksniuose, nes komunistų pasiruošimas rinkiminei kovai yra didelis. Iš kitos pusės demokratiniame krašte ištikimo Sovietų Sąjungos agresingumu ir komunizmo pavojingumu ir todėl daro viską, kas yra galima padaryti, kad išvengtų baisaus ir viską naikinančio trečiojo pasaulinio karo. J. A.

Nauji projektai išleisti 200.000 DP į Ameriką

HTB pranešimu, Robert Nichols iš Washingtono rašo, kad kai kurie abiejų partijų senatoriai daro pasiūlymų, kad į Ameriką būtų priimta 200.000 DP dar prieš 1950 metų pabaigą. Ankstyvesnis pasiūlymas išleisti tik 100.000 esąs nepatenkinamas.

Senatorius Homer Ferguson iš Michigano vadovaujantis tiems respublikonams, kurie yra linke atpalaiduoti kvotas. Prie jo prisideda ir demokratų tautinio komiteto pirmininkas sen. J. Howard McGrath iš Rodos salos.

Abi partijos pasisakė, kad kovo 1 d. senato juridinio komiteto išteiktas bilius, numatąs tam tikrus suvaržymus, išleisti kasmet po 50.000 DP per 2 metus, turi būti pakeistas.

Senatorius Ferguson, pasisakydamas, jog 50.000 DP skaičius esąs per mažas, pastebėjo, kad besvarstant jį pasiūlysiąs papildymą tam skaičiui pakelti iki 100.000 kasmet arba iš viso 200.000 per dvejis metus, t. y. iki 1950 metų birželio 30 d. Jis senatoriaus McGrath buvo staigiai parremtas. (NYHT)

TRYS DP BILIŲ PROJEKTAI

INS iš Washingtono praneša, kad Senato juridinio komiteto nariai sud

dijuoja pakomitečio 5 narių pranešimą dėl trijų skirtingų pasiūlymų Europos DP išleisti į JAV. Visas komitetas buvo specialiai susirinkęs kovo 1 d. padaryti pranešimą Senate.

Pirmasis bilius buvo pasiūlyta trijų pakomitečio narių, pagal kurį būtų išleista 100.000 DP į JAV, prisiilaintam tam tikrų suvaržymų ir pagal butų išteklius. Šis projektas remiamas sen. Chapman Revercomb, Forrest C. Donnell ir Patrick McCarran. Antrąjį projektą pasiūlė senatorius J. Howard McGrath. Pagal jo projektą būtų išleista 200.000 DP, pašalinant suvaržymus, kurie neleistų net 100.000 atvykti.

Trečiąjį bilį pasiūlė sen. John S. Cooper, kuris nurodė išleisti 150.000, pasiunčiant į Europą atstovus, kurie prašytojus išskryninguotų ir pasirinktų išleistinus asmenis. (S&S)

Rinkimai Italijoje - katalikams bandymas

Italijoje parlamentiniai rinkimai numatyti š. m. balandžio 18 d. Reuterio pranešimu iš Vatikano, sąryšis su jais Italijos katalikų jaunimo akcijos pirmininkas Dr. Carlo Carretto išleido atsisaukimą į visus savo narius. Aplinkraštėje rašoma:

„Katalikiškasis jaunime, apsiginkluokite drąsa ir eikite į 1948 metų kovą. Pirmoji barikada, broliai, yra rinkiminė kova. Norint balsų surinkti daugiau, reikia keliauti iš namo į namą, iš ūkio į ūkį, kad pažadintume sutingusius, apšviestume nesupratusius ir sustiprintume abejončiančius.“

Tas reikią, kad jūs neturite pasislėpti kaip žiurkės daro; jūs neturite suklipti, jei jūsų priešininkų grupė kels triukšmą; jūs turite būti pastovūs savo postuose, net jeigu jūs vieni atsidurtumėt prieš kiekvieną jų“.

Katalikų bažnyčia skiria rinkimams daug dėmesio, nes kova esanti pasidėjusi ne nuo šiandien ir ji tęsiasi prieš katalikus. Aplinkraštėje nurodoma, kad „logiška visų katalikų pareiga yra balsuoti už tas partijas, kurios nesipriešina krikščionybei ir katalikų religijai“. (DM/JA)

SUKTI SOVIETŲ SAMPROTAVIMAI

Sovietų Sąjungos karo ministeris marš. Bulganinas raud. armijos 30-ties metų minėjimo proga pareiškė: „Karo lėmtis buvo nuspręsta 1942 m. Sovietų armijos laimėjimo, bet ne antrojo fronto anglių ir amerikiečių ofensyvos dėka.“

Mūsų daliniai sudavė naują ir

Raudonosios armijos perkilnojimai

Kaip informuoja Hannoverėje išeinąs laikraštis „Abendpost“, perėmus Čekoslovakijoje valdžią komunistams, pasibaigė ir kariuomenės perkilnojimai sovietinėms Vokietijos zonoje. Mat, paskutinėmis dienomis gausūs Raudonosios Armijos daliniai iš Tiuringijos ir Saksonijos buvo sukoncentruoti Čekoslovakijos pasienio srityje. Šie kariuomenės perkilnojimai iš dalies buvo atlikti geležinkeliais, plačiu mastu sulaukiant prekių pergabenimą, iš dalies kitais keliais. Daugelis Saksonijos pasienio geležinkelio stočių tomis dienomis buvo uždaryta naudotis civilių susisiekimo tikslams. (z)

AMERIKAI REIKALINGA 35.000 KARO LĒKTUVŲ

JAV jungtinis kongreso aviacijos politikos organas yra padaręs pranešimą, kuriame siūloma J.A.Valstybėms 35.000 karo lėktuvų pasigaminti.

Nurodoma, kad jau esą daug galinęsnių ginklų negu atominė bomba ir, kol pasaulio gynybos „Magna Charta“ nėra sukurta, JAV turinčios palaikyti tokią karo aviaciją, kad bet koks antpuolis ant amerikiečių negalėtų turėti pasisekimo. Tuo pačiu tu-

rį būti užtikrinta staigiai, nalkinančiai ir su pergale atsilyginta. Tam esą reikalinga 20.000 lėktuvų kariuomenė ir 14.000 laivynul. Pagal pirmąjį planą tokie skaičiai turėtų būti atsiėti jau 1952 m., o pagal antrąjį — 1954 m. (Reuter/JA)

AR TITO JAU IRGI NEMALONĖJE?

Kaip rašo „Le Figaro“, Rumunijos komunistai davę nurodymus pašalinti iš vitrinų visus Tito portretus, kurie seniau būdavo išstatyti kartu su Stalino, Dimitrovo ir Grozos paveikslais. Sklindą keisčiausius gandai. Atrodo, kad Tito figūra jau nebesanti tokia pagarbi, kaip dar kai kas esąs linkęs manyti. Tikima, kad jis jau praradęs Maskvos pasitikėjimą. (z)

PRIVERSTINIO DARBO STOVYKLOS BULGARIJOJE

Kiekvienas bulgaras, kuris tik laikomas „pavojingu tvarkai ir saugumui“, gali būti be jokio viešo teismo sprendimo išsiųstas į „auklėjimo-darbo lagerį“. Tokių į priverstinio darbo stovyklas išsiųstųjų skaičius, kaip pastebi „Wiener Kurier“, tuo tarpu iš viso neįmanomas nustatyti, net ir apytiksliai atspėti. (z)